

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

คู่มือการปฏิบัติมาตรฐานสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจและ
เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ประสบเหตุ 2559

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

พ.ศ. 2559

คำนำ

ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจมีโอกาสที่จะต้องเผชิญกับเหตุการณ์เฉพาะหน้าต่างๆ ตลอดเวลา การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจและผู้ที่เข้าไปเผชิญเหตุเป็นคนแรก จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก และส่งผลโดยตรงต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินทั้งต่อตัวเจ้าหน้าที่ตำรวจเองและประชาชน รวมถึงประสิทธิภาพในการรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ เพื่อประกอบการสืบสวนสอบสวนดำเนินคดีตามกฎหมายอีกด้วย

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เล็งเห็นและตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว จึงได้มีคำสั่งที่ ๖๗๖/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ แต่งตั้งคณะทำงานพัฒนาขั้นตอนการปฏิบัติมาตรฐานสำหรับเจ้าหน้าที่สายตรวจและเจ้าหน้าที่ผู้ประสบเหตุขึ้น เพื่อทำการศึกษารายละเอียด รูปแบบ ขั้นตอนการปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ รวมถึงเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ที่เข้าไปเผชิญเหตุในสถานการณ์ต่างๆ เป็นคนแรก และระดับการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อควบคุม คลี่คลายสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ภายใต้ปณิธานสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน แล้วรวบรวมจัดทำเป็น "คู่มือการปฏิบัติมาตรฐานสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจและเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ประสบเหตุ ๒๕๕๙" เพื่อให้สะดวกต่อการศึกษาทำความเข้าใจ และใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้เป็นอย่างถูกต้องตามหลักกฎหมายและยุทธวิธีการปฏิบัติตามมาตรฐานสากล

ท้ายที่สุดนี้ ขอขอบคุณ พลตำรวจโท ปิยะ สอนตระกูล ผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ คณะทำงาน และเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ที่ได้ร่วมกันจัดทำ "คู่มือการปฏิบัติมาตรฐานสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจและเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ประสบเหตุ ๒๕๕๙" เล่มนี้ จนสำเร็จลุล่วงเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คู่มือเล่มนี้ จะเกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานและข้าราชการตำรวจผู้ปฏิบัติงาน และทำให้การปฏิบัติหน้าที่เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

พลตำรวจเอก

(จักรทิพย์ ชัยจินดา)

ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ

สารบัญ

หน้า

คำนำ

สารบัญ

บทที่ 1 อำนาจและหน้าที่ของตำรวจสายตรวจ

- สายตรวจกับการสืบสวน	1
- สายตรวจกับการสอบสวน	2
- สายตรวจกับการป้องกันอาชญากรรม	3
- สายตรวจกับการปราบปราม	3
- สายตรวจกับการให้บริการ	4
- คุณสมบัติของตำรวจสายตรวจ	4
- ภารกิจอำนาจหน้าที่ของสายตรวจ	5

บทที่ 2 การเผชิญเหตุ

- การปฏิบัติมาตรฐานสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้เผชิญเหตุคนแรก	14
- ขั้นตอนการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้เผชิญเหตุคนแรก	14
- อาวุธและอุปกรณ์สำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้เผชิญเหตุคนแรก	19

บทที่ 3 แนวทางการปฏิบัติที่จำเป็นสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้เผชิญเหตุหรือไปถึงที่เกิดเหตุคนแรก

- กรณีเหตุไม่วิกฤติ	22
- กรณีเหตุวิกฤติ	
เหตุลักทรัพย์	23
เหตุชิงทรัพย์ ธนาคาร ร้านทอง ร้านสะดวกซื้อ	25
เหตุจับตัวประกันในเหตุต่าง ๆ	26
เหตุเพลิงไหม้	27
เหตุพบวัตถุต้องสงสัย	28

บทที่ 4 ระดับการใช้กำลังของเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อแก้ไขสถานการณ์ (USE OF FORCE)

- ที่มาและความสำคัญของระดับการใช้กำลังของเจ้าหน้าที่ตำรวจ	29
- การศึกษาแบบระดับการใช้กำลังของเจ้าหน้าที่ตำรวจ	29
- คำอธิบายทั่วไปเกี่ยวกับการกระทำของผู้ต้องสงสัย/ผู้กระทำผิด	33
- คำอธิบายทั่วไปเกี่ยวกับการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ตำรวจ	38

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ภาคผนวก

ผนวก ก หลักสิทธิมนุษยชนที่ต้องคำนึงถึงในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

ผนวก ข ตัวอย่างบันทึกการจับกุม

ผนวก ค ตัวอย่างบันทึกการตรวจค้น

ผนวก ง ตัวอย่างบันทึกการแจ้งสิทธิ

ผนวก จ ภาพแสดงตำแหน่งรูปพรรณบุคคล

ผนวก ฉ คำสั่ง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ 676/2558 แต่งตั้งคณะทำงานพัฒนาขั้นตอน
การปฏิบัติมาตรฐานสำหรับเจ้าหน้าที่สายตรวจและเจ้าหน้าที่ผู้ประสบเหตุ

ผนวก ช คำสั่งคณะทำงานฯ ที่ 1/2559 แต่งตั้งคณะทำงานย่อยพัฒนาขั้นตอนการปฏิบัติ
มาตรฐานสำหรับเจ้าหน้าที่สายตรวจและเจ้าหน้าที่ผู้ประสบเหตุ

บรรณานุกรม

สารบัญรูปภาพ

หน้า

รูปที่ ๑	ปล่อยแถวสายตรวจ	๑
รูปที่ ๒	เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจเข้าตรวจสอบที่เกิดเหตุร่วมกับพนักงานสอบสวน	๒
รูปที่ ๓	เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจทำการออกตรวจโดยรถจักรยานยนต์	๓
รูปที่ ๔	เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจทำการตรวจค้นจับกุมคนร้าย ในฐานะผู้เสียหายเหตุคนแรก	๔
รูปที่ ๕	เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจเดินเท้าออกตรวจพื้นที่เพื่อสอดส่องดูแลและความเรียบร้อย และให้ความมั่นใจกับนักท่องเที่ยว	๔
รูปที่ ๖	งานสายตรวจประเภทต่าง ๆ	๕
รูปที่ ๗	ก่อนออกปฏิบัติหน้าที่ทุกครั้งผู้บังคับบัญชาต้องตรวจสอบอุปกรณ์ประจำตัวสายตรวจ และฝึกทบทวนยุทธวิธีต่าง ๆ เพื่อสร้างความมั่นใจในการปฏิบัติหน้าที่	๕
รูปที่ ๘	เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจทำการตรวจค้นจับกุมคนร้าย	๖
รูปที่ ๙	เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจทำการตรวจค้นบุคคล	๙
รูปที่ ๑๐	เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจทำการตรวจค้นรถยนต์	๑๐
รูปที่ ๑๑	เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจทำการตรวจค้นบ้าน	๑๑
รูปที่ ๑๒	สิ่งของที่ตรวจยึดได้จากการกระทำความผิดต้องแยกให้ถูกวิธี	๑๓
รูปที่ ๑๓	ภารกิจต่าง ๆ ของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจด้านมวลชนสัมพันธ์ เพื่อสร้างความมั่นใจให้ท้องถิ่น	๑๓
รูปที่ ๑๔	เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจทำการสอบถามเหตุการณ์เบื้องต้นจากเจ้าหน้าที่ธนาคาร ในเหตุคนร้ายปล้นธนาคาร	๑๔
รูปที่ ๑๕	เจ้าพนักงานวิทยุเมื่อได้รับแจ้งเหตุ จึงได้รายงานผู้บังคับบัญชาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๑๕
รูปที่ ๑๖	หน่วยสนับสนุนรับทราบสถานการณ์จากหัวหน้าชุดก่อนเข้าไปปฏิบัติหน้าที่	๑๖
รูปที่ ๑๗	หัวหน้าเหตุการณ์ประชุมวางแผนก่อนออกปฏิบัติหน้าที่	๑๖
รูปที่ ๑๘	เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจให้การช่วยเหลือผู้ประสบอุบัติเหตุทางถนน	๑๗
รูปที่ ๑๙	เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจเข้าจับกุมผู้กระทำความผิดตามหลักยุทธวิธี	๑๗
รูปที่ ๒๐	เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจปิดกั้นสถานที่เกิดเหตุ	๑๘
รูปที่ ๒๑	ระดับการใช้กำลังของเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อแก้ไขสถานการณ์ (Use of Force)	๓๐

บทที่ 1

อำนาจและหน้าที่ของตำรวจสายตรวจ

ตำรวจ หมายถึง “เจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่มีหน้าที่ตรวจตรารักษาความสงบ จับกุม และปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมาย”

เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ หมายถึง ข้าราชการตำรวจที่ได้รับคำสั่งจากทางราชการให้ทำหน้าที่ออกตรวจตราดูแลความสงบเรียบร้อยของประชาชน เพื่อป้องกันปราบปรามอาชญากรรม

อำนาจ หมายถึง ความชอบที่จะกระทำได้ตามบทบัญญัติของกฎหมาย

หน้าที่ หมายถึง ภาระที่จักต้องกระทำตามหน้าที่จากบทบัญญัติของกฎหมายและจารีตประเพณี

การดำเนินการในการรักษาความสงบเรียบร้อย ได้แก่ การสืบสวน การสอบสวน การป้องกัน การปราบปรามและการให้บริการแก่ประชาชน ระดับของความสงบเรียบร้อยนั้น คือ การไม่ละเมิดต่อบทบัญญัติของกฎหมาย

สำหรับตำรวจนั้น การปฏิบัติหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยหรือการบังคับใช้กฎหมาย โดยหลักตำรวจจะกระทำการอันเป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนไม่ได้ เว้นแต่ว่าจะมีกฎหมายบัญญัติ และตำรวจ จะต้องกระทำการไปตามเงื่อนไขตามกฎหมายที่กำหนด

รูปภาพที่ 1 ปล้อยแถวสายตรวจ

สายตรวจกับการสืบสวน ตำรวจสายตรวจ กฎหมายให้อำนาจในการสืบสวนคดีอาญาและเหตุการณ์ทั้งหลายที่เสี่ยงแก่ความสงบเรียบร้อยได้ทั่วราชอาณาจักร โดยทั่วไปสายตรวจของสถานีตำรวจแห่งหนึ่งจะไม่ไปทำการสืบสวนคดีอาญาของอีกท้องที่หนึ่ง เพราะเป็นเรื่องของการมีอำนาจแต่ไม่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจที่กำลังตรวจอยู่ในท้องที่สถานีตำรวจของตนนอกจากจะปฏิบัติหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อย แล้วต้องมีหน้าที่ในการสืบสวนคดีอาญาในท้องที่ของตนด้วย

วิธีการสืบสวน มีได้ 2 กรณี กล่าวคือ การสืบสวนที่เป็นการละเมิดสิทธิและหรือเสรีภาพของประชาชน ดังนั้นจะต้องพิจารณาว่ามีกฎหมายให้อำนาจในการกระทำหรือไม่ หากไม่มีกฎหมายบัญญัติให้อำนาจไว้ก็ทำไม่ได้ การสืบสวนอีกประเภทหนึ่ง คือ การสืบสวนที่มีได้มีผลไปในทางละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้ใด กรณีนี้สายตรวจสามารถกระทำการได้ เช่น การจู่โจม สืบเหตุการณ์ การเข้าไปพูดคุยสอบถามเรื่องราวกับบุคคลต่าง ๆ

การสืบสวน หมายความว่า การแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐานซึ่งตำรวจได้ปฏิบัติไปตามอำนาจและหน้าที่เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน เพื่อที่จะทราบรายละเอียดแห่งความผิดดังที่กล่าวไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ดังนั้น การสืบสวนจึงมีได้ทั้ง การสืบสวนก่อนเกิดเหตุ ขณะเกิดเหตุ และหลังเกิดเหตุ

สำหรับข้อเท็จจริงและหลักฐานที่ได้มาจากการสืบสวนหลังเกิดเหตุนำเสนอพนักงานสอบสวนทำการสอบสวนข้อเท็จจริงและหลักฐานเหล่านี้จะเป็นพยานหลักฐานในสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนต่อไป ตำรวจสายตรวจในขณะทำหน้าที่สืบสวนจะต้องมีการทำบันทึกไว้เสมอ

บันทึก หมายถึง หนังสือที่ตำรวจจดไว้เป็นหลักฐานในการสืบสวนคดีอาญา การจัดทำบันทึกอาจจะกระทำได้หลายวิธี ตัวอย่างเช่น การจดบันทึกในกระดาด หรือสมุดพก หรือบันทึกด้วยกล้องถ่ายรูป เป็นต้น

สายตรวจกับการสอบสวน การสอบสวน หมายถึง การรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ซึ่งของพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริง ในการพิสูจน์ความผิดหรือบริสุทธิ์ ของผู้ถูกกล่าวหา เพื่อจะเอาตัวผู้กระทำผิดที่แท้จริงมาฟ้องลงโทษ ดังนั้นสายตรวจจึงไม่ใช่พนักงานสอบสวนแต่เป็นเจ้าหน้าที่ผู้ทำการสืบสวนและอยู่ในฐานะผู้ช่วยเหลือพนักงานสอบสวน

รูปภาพที่ 2 เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจเข้าตรวจสอบที่เกิดเหตุร่วมกับพนักงานสอบสวน

สายตรวจกับการป้องกันอาชญากรรม หลักการของการป้องกัน คือ

1. ป้องกันมิให้มีอาชญากรรมเกิดขึ้นในท้องที่ที่รับผิดชอบ
2. หากมีเหตุเกิดขึ้นจะต้องไม่ก่อให้เกิดความรุนแรง โดยวัดได้จากการสูญเสียชีวิต การบาดเจ็บ ความเสียหายต่อทรัพย์สิน การกระทบกระเทือนต่อจิตใจของประชาชน กล่าวคือจะต้องยับยั้งไม่ให้เกิดความรุนแรง อันได้แก่ การมาถึงจุดที่เกิดเหตุในระยะเวลาอันรวดเร็ว มีความรู้ทางยุทธวิธีในการยับยั้งเพื่อไม่ให้เกิดความรุนแรง
3. กระทำการมิให้เกิดการลุกลามขยายวงของความเสียหายออกไป
4. สามารถแก้ไขและควบคุมสถานการณ์ให้สู่ความปกติได้
5. สามารถเยียวยาแก้ไขให้กลับมาสู่สภาพเดิม หรือใกล้เคียงกับสภาพเดิม

รูปภาพที่ 3 เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจทำการออกตรวจโดยรถจักรยานยนต์

หลักการและเทคนิคของการป้องกันอาชญากรรม ได้แก่ การแสดงตัว การปรากฏตัว การตรวจค้น การแสวงหาความร่วมมือจากประชาชน การสร้างแหล่งข้อมูล การนำข้อมูลมาใช้ การวางแผน เป็นต้น

สายตรวจกับการปราบปราม ในความหมายนี้ หมายถึง เมื่อมีอาชญากรรมหรือมีเหตุเกิดขึ้นเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจจะต้องเป็นผู้ใช้อำนาจและหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อย นอกจากนี้ยังมีอำนาจค้นตัว บุคคล ยานพาหนะ จับกุม การควบคุมตัวผู้ถูกจับและส่งไปยังที่ทำการของพนักงานสอบสวน การยึดไว้ซึ่งทรัพย์สิน ที่มีไว้ ได้ใช้หรือได้มาจากการกระทำผิดหรือสิ่งของต่างๆ ที่อาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ การรับแจ้งเหตุ การรับคำร้องทุกข์

รูปภาพที่ 4 เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจทำการตรวจค้นจับกุมคนร้าย ในฐานะผู้เผชิญเหตุคนแรก
สายตรวจกับการให้บริการ การให้บริการกับประชาชนเป็นส่วนหนึ่งของการรักษาความสงบเรียบร้อย
สายตรวจจะต้องคำนึงเสมอว่าการให้บริการต่อประชาชนนั้นจะต้องไม่กระทบต่อภารกิจหลัก คือ ปฏิบัติหน้าที่
สายตรวจเพื่อการรักษาความสงบเรียบร้อย

รูปภาพที่ 5 เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจเดินเท้าออกตรวจพื้นที่เพื่อสอดส่องดูแลความเรียบร้อย
และให้ความมั่นใจกับนักท่องเที่ยว

คุณสมบัติของตำรวจสายตรวจ ได้แก่

1. มีอายุระหว่าง 22 - 45 ปี
2. มีสมรรถภาพทางร่างกายอยู่ในเกณฑ์ดี
3. มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีจิตอาสา
4. มีมนุษยสัมพันธ์ดี เข้ากับประชาชนในท้องถิ่นได้
5. ต้องเป็นผู้มีความรู้ในตัวบทกฎหมายและยุทธวิธีตำรวจสำหรับการปฏิบัติหน้าที่
6. ต้องเป็นผู้มีระเบียบวินัย และมีความเสียสละเพื่อส่วนรวม
7. ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรการปฏิบัติหน้าที่สายตรวจ
8. มีคุณสมบัติครบตามคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งสายตรวจที่ ก.ตร. กำหนดไว้

รูปภาพที่ 6 งานสายตรวจประเภทต่าง ๆ

ภารกิจอำนาจหน้าที่ของสายตรวจ

1. การปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา การปฏิบัติตามแผนการตรวจ

รูปภาพที่ 7 ก่อนการออกปฏิบัติหน้าที่ทุกครั้งผู้บังคับบัญชาต้องตรวจความพร้อมทั้งด้านร่างกายและอุปกรณ์ประจำตัวสายตรวจ และฝึกทบทวนยุทธวิธีต่างๆ

2. การรับแจ้งเหตุ ไม่ว่าจะจากปากคำของประชาชน จากโทรศัพท์มือถือ จากเครื่องมือสื่อสาร จากวิทยุ กระจายเสียง จากโทรทัศน์ จากนั้นควรจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้รับ และรายละเอียดที่สำคัญ เช่น สถานภาพสถานการณ์ที่เกิดขึ้น มีผู้ได้รับบาดเจ็บหรือไม่ คนร้ายมีอาวุธหรือไม่ เป็นต้น และจะต้องไปยังที่เกิดเหตุโดยรวดเร็ว

3. การจัดการกับคำร้องทุกข์ ผู้เสียหายจะร้องทุกข์กับตำรวจสายตรวจก็ได้

- ผู้ร้องทุกข์มีหนังสือร้องทุกข์ สายตรวจจะต้องรับจัดการนำส่งพนักงานสอบสวน
- ผู้เสียหายร้องทุกข์ด้วยปาก ให้สายตรวจรับจัดการให้ผู้เสียหายไปพบพนักงานสอบสวนหรือ

สายตรวจอาจจะจดบันทึกแล้วรับส่งให้พนักงานสอบสวน

4. อำนาจในการจับ

4.1 สายตรวจมีอำนาจจับได้ ดังนี้

4.1.1 จับบุคคลตามหมายจับ นอกจากหมายจับต้นฉบับแล้ว เอกสารหรือหลักฐานดังต่อไปนี้ ก็สามารถดำเนินการจับได้

- 1) สำเนาหมายจับที่ได้รับรองว่าถูกต้องแล้ว
- 2) สำเนาหมายจับที่ส่งทางโทรสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยี

สารสนเทศประเภทอื่น

4.1.2 จับบุคคลที่ได้กระทำความผิดซึ่งหน้าสายตรวจ (เห็นกำลังกระทำความผิดหรือพบในอาการใดซึ่งแทบจะไม่มีเวลาสงสัยเลยว่าเขาได้กระทำความผิดมาแล้วสดๆ)

4.1.3 จับบุคคล เมื่อสายตรวจเห็นหรือพบบุคคลนั้นถูกไล่จับตั้งผู้กระทำโดยมีเสียงร้องเอะอะ

4.1.4 จับบุคคล เมื่อสายตรวจพบบุคคลนั้นแทบจะทันทีทันใดหลังจากการกระทำความผิดในถิ่นแถวใกล้เคียงกับที่เกิดเหตุและสิ่งของที่ไดมาจากกระทำความผิด หรือมีเครื่องมือ อาวุธหรือวัตถุอย่างอื่นอันสันนิษฐานได้ว่าได้ใช้ในการกระทำความผิดหรือมีร่องรอยพินิจเห็นประจักษ์ที่เสื้อผ้าหรือเนื้อตัวของผู้นั้น

หมายเหตุ ตามข้อ 4.1.3 และ 4.1.4 ต้องเป็นความผิดอาญาที่ตั้งระบุไว้ในบัญชีท้ายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เช่น ลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ครอบครองทรัพย์ ประทุษร้ายแก่ชีวิต ร่างกาย ข่มขืนกระทำชำเรา

4.1.5 การจับนั้นไม่ว่าจะมีหมายจับหรือไม่ก็ตาม หากจะจับในที่สาธารณะจะต้องปฏิบัติตามในเรื่องการค้นในที่สาธารณะด้วย

รูปภาพที่ 8 เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจทำการตรวจค้นจับกุมคนร้าย

4.2 วิธีการจับ สายตรวจต้องดำเนินการดังนี้

4.2.1 แจ้งผู้ที่จะถูกจับว่าเขาต้องถูกจับและสั่งให้ผู้ถูกจับไปยังที่ทำการของพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ถูกจับ เว้นแต่ถ้าสามารถนำตัวไปยังที่ทำการของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบได้ในขณะนั้นก็นำไป แต่ถ้าจำเป็นก็ให้จับตัวไป ถ้าเป็นการจับตามหมายจับผู้จับจะขอความช่วยเหลือจากบุคคลใกล้เคียงเพื่อทำการจับก็ได้ แต่จะบังคับให้บุคคลนั้นช่วยโดยอาจเกิดอันตรายแก่เขาไม่ได้

4.2.2 แจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกจับทราบ หากมีหมายจับให้แสดงต่อผู้ถูกจับ

4.2.3 แจ้งสิทธิผู้ถูกจับให้ทราบว่า

1) ผู้ถูกจับมีสิทธิที่จะให้การหรือไม่ให้การก็ได้ หากให้การถ้อยคำนั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีในชั้นศาลได้

2) ผู้ถูกจับมีสิทธิที่จะพบและปรึกษาทนายความหรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความได้ โดยเจ้าหน้าที่สายตรวจต้องพุดข้อความในลักษณะต่อไปนี้

(1) กรณีเป็นการจับโดยไม่มีหมายจับ

"คุณถูกจับแล้วในข้อหา.....คุณมีสิทธิที่จะให้การหรือไม่ให้การก็ได้ ถ้าคุณให้การถ้อยคำนั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้ และคุณมีสิทธิที่จะพบและปรึกษาทนาย หรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความได้"

(2) กรณีเป็นการจับโดยมีหมายจับหรือคำสั่งศาล

"คุณถูกจับตามหมายจับของศาล.....ที่...../25.....ลงวันที่.....ในข้อหา.....คุณมีสิทธิที่จะให้การหรือไม่ให้การก็ได้ ถ้าคุณให้การถ้อยคำนั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้ คุณมีสิทธิที่จะพบและปรึกษาทนาย หรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความได้"

นอกจากนี้ ให้สายตรวจผู้จับบันทึกเกี่ยวกับการแจ้งสิทธิ (ตามผนวกที่แนบ) ดังกล่าวข้างต้นไว้ในบันทึกการจับกุมด้วย โดยให้ปรากฏข้อความว่า "ผู้จับได้แจ้งให้ผู้ถูกจับทราบแล้วว่า เขาต้องถูกจับในข้อหาดังกล่าวและมีสิทธิที่จะให้การหรือไม่ให้การก็ได้ ถ้าให้การถ้อยคำนั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้ และมีสิทธิที่จะพบหรือปรึกษาทนายความ หรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความได้" จากนั้นจึงบันทึกคำให้การของผู้ถูกจับลงในบันทึกการจับ

3) ถ้าผู้ถูกจับประสงค์จะแจ้งให้ญาติหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจทราบถึงการจับกุม หากสามารถดำเนินการได้โดยสะดวกและไม่เป็นการขัดขวางการจับหรือการควบคุม หรือทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยแก่บุคคลหนึ่งบุคคลใด สายตรวจผู้จับสามารถอนุญาตให้ผู้ถูกจับดำเนินการได้ตามสมควร

4.2.4 บันทึกการจับไว้ (ต้นฉบับ 1 สำเนาอย่างน้อย 2) สำหรับถ้อยคำที่ผู้ถูกจับให้กับผู้จับนั้นหากเป็นถ้อยคำรับสารภาพว่าเป็นผู้กระทำความผิด กฎหมายห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐาน แต่ถ้าเป็นถ้อยคำ อื่นจะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกจับได้ต่อเมื่อได้มีการแจ้งสิทธิตามข้อ 4.2.3 แก่ผู้ถูกจับแล้ว

4.2.5 สั่งให้ผู้ถูกจับไปยังที่ทำการของพนักงานสอบสวนพร้อมผู้จับ ดังนี้

1) ไปยังที่ทำการของพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ถูกจับ

2) หากสามารถนำผู้ถูกจับไปยังที่ทำการของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบได้ในขณะที่จับนั้น ให้ไปยังที่ทำการของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ

4.2.6 ถ้ามีความจำเป็นก็ให้จับตัวผู้กระทำความผิดไปได้ โดยให้ถูกต้องตามที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายให้อำนาจไว้

4.2.7 ถ้าบุคคลซึ่งจะถูกจับขัดขวางหรือจะขัดขวางการจับ หรือหลบหนีหรือพยายามจะหลบหนี สายตรวจผู้จับมีอำนาจใช้วิธีหรือการป้องกันเท่าที่เหมาะสมแก่พฤติการณ์แห่งเรื่องในการจับผู้ถูกจับนั้น

4.2.8 สายตรวจผู้จับมีอำนาจค้นตัวผู้ต้องหาและยึดสิ่งของต่าง ๆ ที่อาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ การค้นต้องทำโดยสุภาพ ค้นผู้หญิงต้องให้ผู้หญิงเป็นผู้ตรวจค้น

4.2.9 สายตรวจผู้จับมีอำนาจในการใช้วิธีควบคุมผู้ถูกจับเท่าที่จำเป็นเพื่อป้องกันมิให้เขาหลบหนีเท่านั้น

4.2.10 สายตรวจผู้จับต้องนำตัวผู้ถูกจับไปยังที่ทำการพนักงานสอบสวนตามข้อ 4.2.5 โดยทันที และส่งตัวผู้ถูกจับให้กับตำรวจของที่ทำการดังกล่าว (พร้อมบันทึกการจับต้นฉบับ และสิ่งของที่ยึดไว้) ในกรณีจำเป็นผู้จับจะจัดการพยาบาลผู้ถูกจับเสียก่อนที่จะนำตัวไปส่งก็ได้

4.2.11 ณ ที่ทำการของพนักงานสอบสวนที่นำผู้ถูกจับไปส่ง ให้สายตรวจผู้จับแจ้งข้อกล่าวหาและรายละเอียดเกี่ยวกับเหตุแห่งการถูกจับให้ผู้ถูกจับทราบ ถ้ามีหมายจับให้แจ้งให้ผู้ถูกจับทราบและอ่านให้ผู้ถูกจับฟัง และมอบสำเนานบันทึกการจับแก่ผู้ถูกจับ

5. อำนาจในการค้นบุคคลในที่สาธารณะ

5.1 การค้นบุคคลใดในที่สาธารณะสถานจะกระทำได้อต่อเมื่อ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นผู้ค้นในเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลที่จะถูกค้นนั้นมีสิ่งของในความครอบครองเพื่อจะใช้ในการกระทำความผิดหรือซึ่งได้มาโดยการกระทำความผิดหรือซึ่งมีไว้เป็นความผิด ดังนั้นสายตรวจจึงมีอำนาจที่จะค้นตัวบุคคลในที่สาธารณะได้ โดยบุคคลที่จะถูกค้นนั้นต้องมีเหตุ อันควรต้องสงสัยว่ามีสิ่งของในความครอบครอง

1) เพื่อจะใช้ในการกระทำความผิด หรือ

2) ซึ่งได้มาโดยการกระทำความผิด หรือ

3) ซึ่งมีไว้เป็นความผิด (สายตรวจผู้ค้นต้องสามารถตอบได้ว่าที่ค้นตัวบุคคลนั้นเพื่ออะไร มิใช่ค้นบุคคลใดก็ได้โดยไม่มีเหตุผลอันเป็นการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย)

รูปภาพที่ 9 เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจทำการตรวจค้นบุคคล

5.2 ก่อนลงมือค้นสายตรวจต้องแสดงตัวและความบริสุทธิ์ต่อผู้ถูกค้นเสียก่อน

5.3 การค้นต้องทำโดยสุภาพ การค้นผู้หญิงต้องให้หญิงอื่นเป็นผู้ค้น และถ้าเป็นไปได้ควรมีพยานในการค้นด้วย

5.4 หากมีสิ่งของที่ยึดจากการค้น ให้บรรจุหีบห่อติดราไว้หรือทำเครื่องหมายไว้เป็นสำคัญ

5.5 เมื่อเสร็จสิ้นการค้น หากต้องยึดสิ่งของที่ได้จากการค้นต้องทำบันทึกการค้นและบัญชีสิ่งของไว้ อ่านให้ผู้ถูกค้นฟังและให้ผู้ถูกค้นลงลายมือชื่อรับรองไว้ (รวมทั้งพยาน ถ้ามี) และรับนำบันทึกบัญชีและสิ่งของ ส่งพนักงานสอบสวน หากต้องจับผู้ถูกค้นให้ดำเนินการตามวิธีการจับในข้อ 4

5.6 ถ้าเป็นไปได้ควรทำบันทึกการค้นไว้ทุกครั้ง (ตามผนวกที่แนบ) และให้ผู้ถูกค้นลงลายมือชื่อไว้ด้วย แม้ว่าค้นแล้วไม่พบสิ่งของตามที่สงสัยก็ตาม เพื่อเป็นหลักฐานในการปฏิบัติหน้าที่ของสายตรวจหากมีการร้องเรียนหรือกล่าวหา

6. อำนาจในการค้นยานพาหนะ ยานพาหนะที่ผู้ครอบครองใช้ตามปกติและใช้ในที่สาธารณะ หากสายตรวจจะค้นต้องมีเหตุที่สามารถค้นบุคคลที่ครอบครองในขณะนั้นได้ตามที่กฎหมายกำหนดในเรื่องการค้นบุคคลในที่สาธารณะโดยไม่ต้องใช้หมายค้น เว้นแต่ยานพาหนะนั้นจะใช้เป็นที่พักอาศัย และสามารถค้นภายในยานพาหนะได้เสมือนว่าเป็นสิ่งของติดตัวของผู้ถูกค้นนั้น และปฏิบัติเช่นเดียวกับการค้นบุคคลในที่สาธารณะโดยอนุโลม

รูปภาพที่ 10 เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจตั้งจุดตรวจค้นยานพาหนะ

7. อำนาจในการค้นที่รโหฐาน

7.1 เหตุ ขอบเขต และเวลาในการค้น

7.1.1 โดยปกติการค้นที่รโหฐานต้องมีหมายค้นหรือคำสั่งศาล และต้องมีเจ้าพนักงานผู้มีชื่อในหมายค้นหรือผู้รักษาการแทนซึ่งหากเป็นตำรวจต้องมียศตั้งแต่ร้อยตำรวจตรีขึ้นไปเป็นหัวหน้าในการจัดการตามหมาย สายตรวจจึงจะเข้าร่วมการค้นได้โดยชอบ

7.1.2 สายตรวจสามารถค้นที่รโหฐานได้โดยไม่มีหมายค้นหรือคำสั่งศาลได้ในกรณีดังต่อไปนี้

- 1) เมื่อมีเสียงร้องให้ช่วยมาจากข้างในที่รโหฐานหรือมีเสียงหรือพฤติกรรมอื่นใดอันแสดงได้ว่ามีเหตุร้ายเกิดขึ้นในที่รโหฐานนั้น
- 2) เมื่อปรากฏความผิดซึ่งหน้ากำลังกระทำการในที่รโหฐาน
- 3) เมื่อบุคคลที่ได้กระทำความผิดซึ่งหน้าขณะที่ถูกไล่จับหนีเข้าไปหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าได้เข้าไปซุกซ่อนตัวอยู่ในที่รโหฐานนั้น
- 4) เมื่อมีพยานหลักฐานตามสมควรว่าสิ่งของที่มิใช่เป็นความผิดหรือได้มาโดยการกระทำความผิดหรือได้ใช้หรือมิใช่เพื่อจะใช้ในการกระทำความผิดหรืออาจเป็นพยานหลักฐานพิสูจน์การกระทำความผิดได้ซ่อนหรืออยู่ในนั้นประกอบทั้งต้องมีเหตุอันควรเชื่อว่าเนื่องจากการเน้นซ้ำกว่าจะเอาหมายค้นมาได้สิ่งของนั้นจะถูกโยกย้ายหรือทำลายเสียก่อน

รูปภาพที่ 11 เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจทำการตรวจค้นบ้าน

ในกรณีนี้สายตรวจผู้ค้นจะต้องทำบันทึกการตรวจค้น บัญชีทรัพย์สินที่ได้จากการตรวจค้น และบันทึกแสดงเหตุผลที่ทำให้สามารถเข้าค้นได้ และส่งมอบสำเนาให้ไว้แก่ผู้ครอบครองสถานที่ที่ถูกตรวจค้น แต่ถ้าไม่มีผู้ครอบครองอยู่ ณ ที่นั้น ให้ส่งมอบหนังสือดังกล่าวแก่บุคคลเช่นว่านั้นในทันทีที่กระทำได้ และรับรายงานเหตุผลและผลการตรวจค้นเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไป

5) เมื่อที่รโหฐานนั้นผู้จะต้องถูกจับเป็นเจ้าบ้านและการจับนั้นมีหมายจับ

7.1.3 โดยปกติการค้นในที่รโหฐานนั้นจะค้นได้แต่เฉพาะเพื่อหาตัวคนหรือสิ่งของที่ต้องการค้นเท่านั้น ยกเว้นกรณีต่อไปนี้

1) ในกรณีที่ค้นหาสิ่งของโดยไม่จำกัดสิ่งผู้ค้นมีอำนาจยึดสิ่งของใด ๆ ซึ่งน่าจะใช้เป็นพยานหลักฐาน เพื่อเป็นประโยชน์หรือยื่นผู้ต้องหาหรือจำเลย

2) เมื่อมีหมายจับบุคคลอื่นที่อยู่ในที่ค้นนั้น หรือมีการกระทำผิดซึ่งหน้าในที่ค้นนั้น ผู้ค้นมีอำนาจจับบุคคลนั้นได้

7.1.4 การค้นในที่รโหฐานต้องกระทำระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและตก (เวลากลางวัน) เว้นแต่เมื่อลงมือค้นแต่ในเวลากลางวันถ้ายังไม่เสร็จจะค้นต่อไปในเวลากลางคืนก็ได้

ในกรณีฉุกเฉินอย่างยิ่งหรือซึ่งมีกฎหมายอื่นบัญญัติให้ค้นได้เป็นพิเศษ จะทำการค้นในเวลากลางคืนก็ได้ หรือการค้นเพื่อจับผู้ร้ายหรือผู้ร้ายสำคัญจะทำในเวลากลางคืนก็ได้แต่**ต้องได้รับอนุญาตพิเศษจากศาล**ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการที่เกี่ยวกับการออกคำสั่งหรือหมายอาญา พ.ศ.2548 ข้อ 36 กล่าวว่า "ในการร้องขอให้ออกหมายค้นเพื่อจับผู้ร้ายหรือผู้ร้ายสำคัญในเวลากลางคืน ผู้ร้องขอต้องเสนอพยานหลักฐานที่น่าเชื่อว่า ผู้นั้นเป็นผู้ร้ายหรือเป็นผู้ร้ายสำคัญ หรือมีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องทำในเวลากลางคืน มิฉะนั้นผู้นั้นจะหลบหนีหรือก่อให้เกิดภัยอันตรายอย่างร้ายแรง"

7.2 วิธีการค้นในทรีโหลฐาน

7.2.1 กรณีมีหมายเลขหรือคำสังศาลให้แสดงหมายเลขหรือคำสังนั้น (ตามผนวกที่แนบ) ต่อเจ้าของหรือคนอยู่ในนั้นหรือผู้รักษาสถานที่ซึ่งจะค้น กรณีเป็นการค้นได้โดยไม่มีหมายเลขให้แสดงนามและตำแหน่งของผู้ค้นต่อเจ้าของหรือคนอยู่ในนั้นหรือผู้รักษาสถานที่ซึ่งจะค้น

7.2.2 ตำรวจผู้ค้นมีอำนาจสั่งเจ้าของหรือคนอยู่ในนั้นหรือผู้รักษาสถานที่ซึ่งจะค้นให้ยอมให้เข้าไปโดยมิหวงห้ามอีกทั้งให้ความสะดวกตามสมควรทุกประการในการค้น หากมิยอมให้เข้าไปตำรวจผู้ค้นมีอำนาจใช้กำลังเพื่อเข้าไปในที่ซึ่งจะค้นได้ในกรณีจำเป็นจะเปิดหรือทำลายประตูบ้านประตูเรือนหน้าต่างรั้วหรือสิ่งกีดขวางอย่างอื่นทำนองเดียวกันนั้นก็ได้ (เปิดหรือทำลายได้เฉพาะเท่าที่จำเป็นเพื่อให้สามารถเข้าไปในที่ทำการค้นได้เท่านั้น)

7.2.3 ในกรณีค้นหาสิ่งของที่หายถ้าพอทำได้จะให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองสิ่งของนั้นหรือผู้แทนของเขาไปกับเจ้าพนักงานในการค้นนั้นด้วยก็ได้

7.2.4 ถ้ามีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลซึ่งอยู่ในที่ซึ่งค้นหรือจะถูกค้นจะขัดขวางถึงกับทำให้การค้นไร้ผล ตำรวจผู้ค้นมีอำนาจเอาตัวผู้นั้นควบคุมไว้หรือให้อยู่ในความดูแล ในขณะที่ทำการค้นเท่าที่จำเป็นเพื่อมิให้ขัดขวางถึงกับทำให้การค้นนั้นไร้ผล

7.2.5 ถ้ามีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลซึ่งอยู่ในที่ซึ่งค้นหรือจะถูกค้น ได้เอาสิ่งของที่ต้องการพบซุกซ่อนในร่างกาย ตำรวจผู้ค้นมีอำนาจค้นตัวผู้นั้นได้ โดยการค้นต้องทำโดยสุภาพ การค้นผู้หญิงต้องให้หญิงอื่นเป็นผู้ค้น

7.2.6 ก่อนลงมือค้นให้ตำรวจผู้ค้นแสดงความบริสุทธิ์เสียก่อนและเท่าที่สามารถจะทำได้ให้ค้นต่อหน้าผู้ครอบครองสถานที่หรือบุคคลในครอบครัวของผู้นั้น หรือถ้าหาบุคคลเช่นกล่าวนั้นไม่ได้ก็ให้ค้นต่อหน้าบุคคลอื่นอย่างน้อยสองคนซึ่งผู้ค้นได้ขอร้องมาเป็นพยาน

7.2.7 ในการค้นนั้นตำรวจผู้ค้นต้องพยายามมิให้มีการเสียหายและกระจัดกระจายเท่าที่จะทำได้

7.2.8 สิ่งของซึ่งยึดได้ในการค้นให้ห่อหรือบรรจุหีบห่อติดราไว้หรือให้ทำเครื่องหมายไว้เป็นสำคัญ และต้องให้ผู้ครอบครองสถานที่บุคคลในครอบครัวผู้ต้องหา จำเลย ผู้แทนหรือพยานดูเพื่อให้รับรองว่าถูกต้องถ้าบุคคลเช่นกล่าวนั้นรับรองหรือไม่ยอมรับรองก็ให้บันทึกไว้

7.2.9 เมื่อเสร็จสิ้นการค้น ให้ทำบันทึกการค้นและบัญชีสิ่งของที่ค้นได้ และให้อ่านให้ผู้ครอบครองสถานที่บุคคลในครอบครัวผู้ต้องหาจำเลยผู้แทนหรือพยานฟังแล้วแต่กรณีแล้วให้ผู้นั้นลงลายมือชื่อรับรองไว้

7.2.10 กรณีค้นโดยมีหมาย ให้รับส่งบันทึกการค้นและบัญชีสิ่งของที่ค้นได้พร้อมทั้งสิ่งของที่ยึดมา ไปยังผู้ออกหมายหรือเจ้าพนักงานตามที่กำหนดในหมายนั้น กรณีเป็นการค้นโดยไม่มีหมายให้ส่งบันทึกการค้น และบัญชีสิ่งของที่ค้นได้พร้อมทั้งสิ่งของที่ยึดมา ไปยังพนักงานสอบสวน

รูปภาพที่ 12 สิ่งของที่ตรวจยึดได้จากการกระทำความผิดต้องแยกให้ถูกวิธี

8. อำนาจอื่น ๆ

ในขณะปฏิบัติหน้าที่ สายตรวจมีสถานะเป็นเจ้าพนักงานตามกฎหมาย ซึ่งในเรื่องการจับและการค้นกฎหมายได้ให้อำนาจไว้ในการปฏิบัติไว้ส่วนหนึ่งแล้ว นอกจากนั้นกฎหมายอาญายังให้อำนาจเพื่อการปฏิบัติงานแก่สายตรวจอีก คือ ถามชื่อที่อยู่ของบุคคล เพื่อปฏิบัติการตามกฎหมายได้ โดยหากบุคคลนั้นไม่ยอมบอกหรือแกล้งบอกชื่อที่อยู่อันเป็นเท็จ บุคคลนั้นย่อมมีความผิด ตาม ป.อาญา มาตรา 367

รูปภาพที่ 13 ภารกิจต่างๆ ของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจด้านมวลชนสัมพันธ์ เพื่อสร้างความมั่นใจให้ท้องถิ่น

บทที่ 2

การเผชิญเหตุ

1. การปฏิบัติมาตรฐานสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้เผชิญเหตุคนแรก

จุดประสงค์

เพื่อนำไปใช้เป็นมาตรฐานการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการปฏิบัติหน้าที่เมื่อเผชิญเหตุ

นโยบาย

สำนักงานตำรวจแห่งชาติมีนโยบายที่จะให้เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้เผชิญเหตุสามารถดำเนินการด้วยความถูกต้อง รวดเร็ว ปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของผู้ที่เกี่ยวข้องในเหตุการณ์ภายใต้กรอบของกฎหมาย โดยคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน

ข้อมูลพื้นฐาน

เมื่อได้รับการมอบหมายงาน เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้เผชิญเหตุจะต้องรีบไปยังสถานที่ที่ได้รับมอบหมายในทันที เว้นแต่ว่าผู้บังคับบัญชาจะสั่งการให้ศูนย์วิทยุมอบหมายภารกิจอื่นๆ ให้กับหน่วยอื่นแทน (โดยเน้นการปฏิบัติหน้าที่ตามลำดับความสำคัญ โดยพิจารณาตามความเหมาะสมกับสถานการณ์ ดังนี้

1. การช่วยเหลือผู้บาดเจ็บ
2. การดูแลทรัพย์สินต่าง ๆ
3. การบังคับใช้กฎหมาย

2. ขั้นตอนการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้เผชิญเหตุคนแรก

2.1 ก่อนเข้าเผชิญเหตุ

(1) การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับ

การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นตามหลัก 5W1H ได้แก่ ใคร (Who) ทำอะไร (What) ที่ไหน (Where) เมื่อไร (When) ทำไม (Why) และอย่างไร (How)

รูปภาพที่ 14 เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจทำการสอบถามเหตุการณ์เบื้องต้นจากเจ้าหน้าที่ธนาคารในเหตุคนร้ายปล้นธนาคาร

(2) รายงานศูนย์วิทยุ หรือผู้บังคับบัญชาทราบ

การยืนยันสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และรายงานถึงสภาพแวดล้อมในที่เกิดเหตุโดยทันที

รูปภาพที่ 15 เจ้าหน้าที่งานวิทยุเมื่อได้รับแจ้งเหตุ จึงได้รายงานผู้บังคับบัญชาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ

(3) ขอกำลังสนับสนุน

การขอกำลังสนับสนุน หรือขอความช่วยเหลือในกรณีจำเป็น เช่น คนร้ายมีจำนวนมากกว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือมีผู้ได้รับบาดเจ็บจำนวนมากอยู่ในบริเวณที่เกิดเหตุ เป็นต้น

รูปภาพที่ 16 หน่วยสนับสนุนรับทราบสถานการณ์จากหัวหน้าชุดก่อนเข้าไปปฏิบัติหน้าที่

2.2 ขณะเข้าเผชิญเหตุ

(1) ให้ประเมินสถานการณ์และความเสี่ยง

การประเมินจากบริเวณที่เกิดเหตุ ในมุมมองของสถานการณ์ขณะนั้น และเตรียมแผนสำรอง หากเหตุการณ์ยกระดับความรุนแรง (อย่ารีบเร่งเข้าสถานที่เกิดเหตุหรือแสดงตัวทันที เมื่อถึงที่เกิดเหตุ ซึ่งอาจก่อให้เกิดความเสียหายได้)

รูปภาพที่ 17 หัวหน้าเหตุการณ์ประชุมวางแผนก่อนออกปฏิบัติหน้าที่

(2) ช่วยเหลือผู้ที่ได้รับบาดเจ็บ

การให้การช่วยเหลือทางการแพทย์แก่ผู้ที่ได้รับบาดเจ็บทุกคนในบริเวณที่เกิดเหตุ

รูปภาพที่ 18 เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจให้การช่วยเหลือผู้ประสบอุบัติเหตุทางถนน

(3) ปฏิบัติการตามยุทธวิธี

กรณีจำเป็นเร่งด่วน ให้เข้าระงับเหตุตามระดับการใช้อำลัง โดยพิจารณาความเหมาะสมตามสัดส่วน ตามสถานการณ์ และพฤติกรรมของคนร้าย และสภาพแวดล้อม

รูปภาพที่ 19 เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจเข้าจับกุมผู้กระทำผิดตามหลักยุทธวิธี

(4) ปิดกั้นพื้นที่ และรักษาสถานที่เกิดเหตุ

การปิดกั้นพื้นที่บริเวณที่เกิดเหตุ ไม่ว่าจะเป็นการอพยพบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องออกจากที่เกิดเหตุ การป้องกันไม่ให้บุคคลเข้าและออกจากพื้นที่นั้น การปิดกั้นพื้นที่ไว้ไม่ให้บุคคลหรือประชาชนเข้ามา ตลอดจนการรักษาสถานที่เกิดเหตุให้คงสภาพเดิมไว้ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อป้องกันมิให้เกิดการสูญหายหรือของพยานหลักฐานต่าง ๆ ในที่เกิดเหตุถูกทำลาย อาจดำเนินการโดยใช้บุคคล เชือก แผงกั้น เครื่องหมายหรือแผ่นป้ายแสดงการห้ามเข้าบริเวณที่เกิดเหตุ

รูปภาพที่ 20 เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจปิดกั้นสถานที่เกิดเหตุ

2.3 หลังเข้าเผชิญเหตุ

(1) สรุปรายข้อมูลเบื้องต้น

การรายงานสรุปรายข้อมูลเบื้องต้น การจัดทำรายงานหรือเอกสารที่เกี่ยวข้องเสนอผู้บังคับบัญชา หรือผู้เกี่ยวข้องอย่างถูกต้อง ครบถ้วน

ตัวอย่างข้อมูลที่เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้เผชิญเหตุคนแรกต้องสรุปรายข้อมูลเบื้องต้น ให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะรายงานได้ในเบื้องต้น ได้แก่

1) ข้อมูลเบื้องต้นจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เมื่อใด ทำไม)

- ชื่อคนร้าย จำนวนคนร้าย พฤติกรรมของคนร้าย ตำหนิรูปพรรณ (ตามผนวกที่แนบ) ของคนร้าย อาวุธของคนร้าย ข้อเรียกร้องของคนร้าย สาเหตุการกระทำความผิด
- เส้นทางและยานพาหนะที่คนร้ายใช้กระทำความผิดหรือหลบหนี
- ชื่อผู้เสียหาย ความเสียหายที่เกิดขึ้น ข้อมูลเบื้องต้น หรือสาเหตุที่จะฆ่าตัวตาย
- ตัวประกันเป็นใคร เกี่ยวข้องกับคนร้ายหรือไม่ จำนวนเท่าใด สภาพของตัวประกันเป็นอย่างไร สภาพของสถานที่ เส้นทางเข้าออกของอาคารที่ตัวประกันถูกควบคุม
- กลุ่มผู้ชุมนุมเป็นกลุ่มใด จำนวนผู้ชุมนุม ข้อเรียกร้องและแกนนำกลุ่ม
- สภาพของภัยพิบัติที่เกิดขึ้น ความเสียหายที่ประชาชนได้รับ จำนวนผู้บาดเจ็บ

ผู้สูญหาย ศพ

2) กิจกรรมที่ได้ดำเนินการแล้ว เช่น

- การปิดกั้นสถานที่เกิดเหตุ การจัดทำพื้นที่วังใน พื้นที่วังนอก
- การปิดกั้นการจราจร มิให้ผู้สัญจรเข้า-ออก บริเวณที่เกิดเหตุ
- การประสานงานเบื้องต้นกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ดับเพลิง สถานพยาบาล เป็นต้น
- การอพยพผู้บาดเจ็บและประชาชนไปยังที่ปลอดภัย (ที่ใด และใครเป็นผู้รับผิดชอบ

ดำเนินการนำไป)

3) เสนอแนะสถานที่ที่เห็นว่ามีเหมาะสมที่จะเป็นพื้นที่ปฏิบัติการหรือจุดรวมพล

4) ส่งมอบรายงานสรุป พร้อมรายชื่อของบุคคลที่ได้เข้าไปสอบถามรายละเอียดของเหตุการณ์ เพื่อฝ่ายสืบสวนหรือพนักงานสอบสวนจะได้นำไปดำเนินการต่อ ในกรณีที่มิมีวัตถุพยาน หรือภาพถ่ายเกี่ยวกับเหตุที่เกิด สภาพผู้บาดเจ็บหรือยานพาหนะ ภาพถ่ายกลุ่มผู้ชุมนุม ให้ส่งมอบแก่ผู้บัญชาการเหตุการณ์โดยเร็ว

(2) เมื่อเสร็จสิ้นภารกิจ ต้องกลับสู่สถานะ มีความตื่นตัวและเตรียมความพร้อมสำหรับการปฏิบัติหน้าที่และการให้ความช่วยเหลือในกรณีต่อไปโดยทันที

3. อาวุธและอุปกรณ์เครื่องมือทางยุทธวิธีสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้เผชิญเหตุคนแรก

อาวุธและอุปกรณ์ เครื่องมือทางยุทธวิธีสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้เผชิญเหตุคนแรก ได้แก่

3.1 อาวุธประจำตัว ได้แก่

- (1) ปืนพกพร้อมกระสุนปืนและซองปืน
- (2) แม็กกาซีนพร้อมซอง
- (3) กระบอง/ด้ามพร้อมซอง

3.2 อุปกรณ์ประจำตัว ได้แก่

- (1) สเปรย์พริกไทยพร้อมซอง
- (2) เข็มขัดสนาม
- (3) กุญแจมือพร้อมซอง
- (4) ไฟฉายกำลังไฟแรงสูง
- (5) วิทยุสื่อสารพร้อมซอง
- (6) เสือกระชากกระสุน
- (7) หมวกสายตรวจ
- (8) สมุดบันทึกประจำตัว
- (9) นกหวีด
- (10) ถังมือยาง
- (11) เสือสะท้อนแสง

3.3 อุปกรณ์ประจำรถจักรยานยนต์สายตรวจ

- (1) กล้องติดตัวเจ้าหน้าที่ (Body Camera)
- (2) สีสเปรย์ฉีดพ่นเวลารถชนกัน
- (3) เสือกันฝนสีแสด
- (4) มีดพับพร้อมซอง
- (5) ตลับเมตร

- (6) สายรัดข้อมือ

3.4 อุปกรณ์ประจำรถยนต์สายตรวจ

- (1) วิทยุสื่อสาร
- (2) คอมพิวเตอร์ (Note Book)
- (3) เทปกันสถานที่เกิดเหตุ (Police line)
- (4) ชุดปฐมพยาบาล
- (5) กล้องติดรถยนต์ (Dashboard Camera)
- (6) เครื่องมือการเก็บรักษาวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์เบื้องต้น
- (7) เครื่องขยายเสียงแบบมือถือ
- (8) ไฟฉายสปอร์ตไลท์/กระบอกไฟเรืองแสง
- (9) ปืนยิงแห่/ตาข่ายพร้อมอุปกรณ์
- (10) เครื่องดับเพลิง
- (11) สายพ่วงแบตเตอรี่
- (12) สายพานสำหรับลากรถ (ชนิดแบน)
- (13) รองเท้ายางกันน้ำ
- (14) กล้องส่องทางไกล สามารถใช้งานกลางคืนได้
- (15) เข็มทิศ
- (16) แผงไฟหยุดตรวจชนิดพกพา

3.5 อุปกรณ์ประจำหน่วย

- (1) เชือกพร้อมขอลาก
- (2) เครื่องตรวจโลหะแบบมือถือ
- (3) ไม้งาม ขอบเกี่ยว
- (4) กรวยยางสะท้อนแสง
- (5) แผงไฟหยุดตรวจ
- (6) ป้ายหยุดตรวจและป้ายขอภัยในความสะดวก
- (7) ชะแลง และขวานหงอน

3.6 อาวุธประจำหน่วย

- (1) ปืนยิงกระสุนยาง (ปืนยาว) พร้อมกระสุนยาง
- (2) ปืนยาว ปลย.11, ปชด.02

สำหรับอาวุธและอุปกรณ์สำหรับหน่วยปฏิบัติการพิเศษ ประกอบด้วย

1. ปืนยิงกระสุนยาง (ปืนพกสั้น) พร้อมกระสุนยาง
2. โล่กันกระสุน/หมวกกันกระสุน
3. ตัวสักรถยนต์ ความเร็วสูง (ขวาก)/อุปกรณ์หยุดรถประเภทขวากหนามตะปูชนิดเคลื่อนย้ายได้สะดวก
4. แวนตาเซฟต์/กันสะเทือนต่าง ๆ
5. เครื่องมือหยุดรถฉุกเฉิน
6. เครื่องตรวจวัดแอลกอฮอล์ที่มีคุณภาพสูง
7. เครื่องโดรน (Drone) บังคับ พร้อมติดกล้อง
8. ชุดป้องกันตัว (สนับศอก, สนับเข่า)
9. ปืนช็อตไฟฟ้าพร้อมซอง*

ฯลฯ

หมายเหตุ

1. อาวุธ/อุปกรณ์ทุกชนิด ต้องกำหนดคุณสมบัติเฉพาะให้เหมาะสมและเป็นมาตรฐานสากล

2. สเปร์ยพริกไทย ผลิตขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ ในการใช้ฉีดพ่นเพื่อยับยั้งบุคคลหรือสัตว์ร้ายมิให้เข้าใกล้ หรือทำอันตรายผู้อื่น ผู้ที่ถูกฉีดพ่นสารในกระป๋องสเปร์ยใส่ จะมีอาการสำลัก จาม ระคายเคือง หรือแสบตา หลังจากนั้นไม่นานก็สามารถหายเป็นปกติได้ เห็นได้ว่า การผลิตสเปร์ยพริกไทยดังกล่าว มิได้ผลิตขึ้นเพื่อทำร้าย ผู้ใด จึงไม่เป็นอาวุธโดยสภาพ ทั้งไม่อาจใช้ประทุษร้ายร่างกายถึงอันตรายสาหัสอย่างอาวุธ สเปร์ยพริกไทยจึง ไม่เป็นอาวุธตามความหมายของ ป.อาญา มาตรา 1 (5) ตามคำพิพากษาศาลฎีกา ที่ 2031/2554

3. *ปืนช็อตไฟฟ้าเป็นทางเลือกในการใช้เครื่องมือทางยุทธวิธีในการตอบโต้สำหรับบุคคลที่ ก่อเหตุความรุนแรง อาจมีลักษณะต้องการทำร้ายตนเองหรือผู้อื่น โดยปืนช็อตไฟฟ้าจะทำให้เกิดการชะงัก หมดแรงในการตอบโต้ ล้มลง และยินยอมให้ควบคุมตัว โดยไม่มีแรงในการต่อสู้ ชัดขึ้น ผู้ปฏิบัติจะต้อง ได้รับการฝึกให้เกิดทักษะ แต่ในบางครั้งอาจทำให้เกิดอันตรายต่อผู้ปวยด้านระบบหัวใจ จึงต้องใช้ความ ระมัดระวังในการใช้ปืนช็อตไฟฟ้า โดยให้ใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจอย่างรอบคอบเป็นกรณีพิเศษ

บทที่ 3

แนวทางการปฏิบัติที่จำเป็น

สำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้เผชิญเหตุหรือไปถึงที่เกิดเหตุคนแรก

แนวทางการปฏิบัติที่จำเป็นสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้เผชิญเหตุหรือไปถึงที่เกิดเหตุคนแรก (กรณีไม่วิกฤติ)

ขั้นตอนหลักในการปฏิบัติ	ข้อสังเกต
1. รับ ว.25 และแจ้ง ว.10 ที่เกิดเหตุ 2. ประเมินสถานการณ์ พิจารณาแก้ไขปัญห ขอรับ การสนับสนุนหรือประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บันทึกภาพสถานที่เกิดเหตุ และรายงาน เหตุการณ์เบื้องต้น 3. ปิดกั้นและรักษาสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้นไม่แตะต้อง และเคลื่อนย้ายวัตถุพยานโดยเด็ดขาด รวมทั้งห้ามผู้ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปในที่เกิดเหตุ 4. ประชาสัมพันธ์ - สอบถามพยานในที่เกิดเหตุ หรือผู้เห็นเหตุการณ์ พร้อมจดชื่อ-สกุล หมายเลขโทรศัพท์ - ห้ามผู้ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปในบริเวณที่เกิดเหตุ - เตรียมเส้นทางเข้าออกสำหรับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและผู้บังคับบัญชา - หากพบวัตถุพยานให้แจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือ ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องทราบ - แจ้งเตือนให้ผู้อยู่ในบริเวณที่เกิดเหตุเพิ่มความ ระมัดระวังอันตรายต่างๆที่อาจจะเกิดขึ้นในแต่ละ เหตุการณ์ 5. รายงานเหตุการณ์โดยสังเขปให้ผู้บังคับบัญชาหรือ พนักงานสอบสวนที่มาถึงที่เกิดเหตุทราบ 6. หากไม่ใช่พื้นที่รับผิดชอบให้ดำเนินการตาม ข้อ 1-4 แล้วรีบแจ้งให้เจ้าของพื้นที่รับผิดชอบทราบ	1. พบผู้บาดเจ็บ ต้องปฐมพยาบาลเบื้องต้นตามความ เหมาะสมและดำเนินการเพื่อนำส่งสถานพยาบาล 2. พบผู้เสียชีวิต ห้ามผู้ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปแตะต้องและ เคลื่อนย้ายโดยเด็ดขาด

แนวทางการปฏิบัติที่จำเป็นสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้เผชิญเหตุหรือไปถึงที่เกิดเหตุคนแรก (กรณีวิกฤติ)
เหตุลักทรัพย์

ขั้นตอนหลักในการปฏิบัติ	รายละเอียดการปฏิบัติ	ข้อสังเกต
1. รับ ว.25 และแจ้ง ว.10 ที่เกิดเหตุ 2. ประเมินสถานการณ์ พิจารณาแก้ไขปัญหา ขอรับการสนับสนุนหรือประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บันทึกภาพสถานที่เกิดเหตุและรายงานเหตุการณ์เบื้องต้น 3. ปิดกั้นและรักษาสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น ไม่แตะต้องและเคลื่อนย้ายวัตถุพยานโดยเด็ดขาด รวมทั้งห้ามผู้ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปในที่เกิดเหตุ 4. ประชาสัมพันธ์ - สอบถามพยานในที่เกิดเหตุหรือผู้เห็นเหตุการณ์ พร้อมจดชื่อ-สกุลหมายเลขโทรศัพท์ - ห้ามผู้ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปในบริเวณที่เกิดเหตุ - เตรียมเส้นทางเข้าออกสำหรับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและผู้บังคับบัญชา - หากพบวัตถุพยานให้แจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องทราบ - แจ้งเตือนให้ผู้อยู่ในบริเวณที่เกิดเหตุเพิ่มความระมัดระวังอันตรายต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นในแต่ละเหตุการณ์ 5. รายงานเหตุการณ์โดยสังเขปให้ผู้บังคับบัญชาหรือพนักงานสอบสวนที่มาถึงที่เกิดเหตุทราบ	1. รับ ว.25 และแจ้ง ว.10 ที่เกิดเหตุ 2. สอบถามผู้แจ้งหรือพยานในที่เกิดเหตุเบื้องต้น หากมีเหตุจริงให้แจ้งศูนย์วิทยุทราบ พร้อมขอกำลังสนับสนุน จากนั้นให้สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม ดังนี้ 1) จำนวนคนร้าย เพศ ทั้งที่อยู่และหลบหนีไปแล้ว 2) อาวุธ 3) มีผู้อาศัยยังอยู่ในบ้านและมีผู้ได้รับอันตรายอย่างไรหรือไม่ 4) ตำหนิรูปพรรณ การแต่งกาย และตำแหน่งที่อยู่ของคนร้าย 5) จำนวนและประเภทของทรัพย์สินที่ถูกประทุษร้าย 6) ยานพาหนะของคนร้าย 7) เส้นทางที่สามารถใช้ในการหลบหนี 8) สภาพพื้นที่โดยรอบที่เกิดเหตุ 3. กรณีมีคนร้ายหลบหนี ให้รีบแจ้งสกัดจับ 4. ประชาสัมพันธ์โดยใช้เครื่องขยายเสียงหรือวิธีการอื่นใดเพื่อขอความร่วมมือให้ประชาชนที่พักอาศัยหรืออยู่บริเวณใกล้เคียงที่เกิดเหตุ 1) รับรู้สถานการณ์ 2) ให้ใช้ความระมัดระวัง 3) ช่วยสังเกตการณ์และแจ้งเบาะแส	1. พบผู้บาดเจ็บต้องปฐมพยาบาลเบื้องต้นตามความเหมาะสมและดำเนินการเพื่อนำส่งสถานพยาบาล 2. พบผู้เสียชีวิต ห้ามผู้ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปแตะต้องและเคลื่อนย้ายโดยเด็ดขาด

ขั้นตอนหลักในการปฏิบัติ	รายละเอียดการปฏิบัติ	ข้อสังเกต
6. หากไม่ใช่พื้นที่รับผิดชอบให้ดำเนินการตามข้อ 1-4 แล้วรีบแจ้งให้เจ้าของพื้นที่รับผิดชอบทราบ	5. พิจารณาหาจุดที่เหมาะสม ว.10 เพื่อบริหารเหตุการณ์ และดำเนินการจับกุมคนร้ายตามความเหมาะสม 6. เมื่อผู้บังคับบัญชาหรือพนักงานสอบสวนมาถึงให้รายงานเหตุการณ์ให้ทราบ	

เหตุชิงทรัพย์ ธนาคาร ร้านทอง ร้านสะดวกซื้อ

ขั้นตอนหลักในการปฏิบัติ	รายละเอียดการปฏิบัติ	ข้อสังเกต
1. รับ ว.25 และแจ้ง ว.10 ที่เกิดเหตุ 2. ประเมินสถานการณ์ พิจารณาแก้ไขปัญหา ขอรับการสนับสนุนหรือประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บันทึกภาพสถานที่เกิดเหตุและรายงานเหตุการณ์เบื้องต้น 3. ปิดกั้นและรักษาสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น ไม่แตะต้องและเคลื่อนย้ายวัตถุพยานโดยเด็ดขาด รวมทั้งห้ามผู้ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปในที่เกิดเหตุ 4. ประชาสัมพันธ์ - สอบถามพยานในที่เกิดเหตุหรือผู้เห็นเหตุการณ์ พร้อมจดชื่อ-สกุลหมายเลขโทรศัพท์ - ห้ามผู้ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปในบริเวณที่เกิดเหตุ - เตรียมเส้นทางเข้าออกสำหรับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและผู้บังคับบัญชา - หากพบวัตถุพยานให้แจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องทราบ - แจ้งเตือนให้ผู้อยู่ในบริเวณที่เกิดเหตุเพิ่มความระมัดระวังอันตรายต่างๆที่อาจจะเกิดขึ้นในแต่ละเหตุการณ์ 5. รายงานเหตุการณ์โดยสังเขปให้ผู้บังคับบัญชาหรือพนักงานสอบสวนที่มาถึงที่เกิดเหตุทราบ 6. หากไม่ใช่พื้นที่รับผิดชอบให้ดำเนินการตามข้อ 1-4 แล้วรีบแจ้งให้เจ้าของพื้นที่รับผิดชอบทราบ	1. รับ ว.25 และแจ้ง ว.10 ที่เกิดเหตุ 2. สอบถามผู้แจ้งหรือพยานในที่เกิดเหตุเบื้องต้น หากมีเหตุจริงให้แจ้งศูนย์วิทยุทราบ พร้อมขอกำลังสนับสนุนพิจารณาหาจุดที่เหมาะสม ว.10 เพื่อบริหารเหตุการณ์และดำเนินการจับกุมคนร้ายตามความเหมาะสม และให้สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม ดังนี้ 1) จำนวนคนร้าย เพศ ทั้งที่อยู่และหลบหนีไปแล้ว 2) อาวุธ 3) มีผู้ใดอยู่หรือได้รับอันตรายในที่เกิดเหตุหรือไม่ อย่างไร 4) คำนิรूपพรรณ สำเนียงภาษา การแต่งกาย และตำแหน่งที่อยู่ของคนร้าย 5) จำนวนและประเภทของทรัพย์สินที่ถูกประทุษร้าย 6) ยานพาหนะที่คนร้ายใช้ 7) ช่องทางและเส้นทางที่คนร้ายสามารถใช้ในการหลบหนี 8) สภาพพื้นที่โดยรอบที่เกิดเหตุ 3. กรณีมีคนร้ายหลบหนี ให้รีบแจ้งสกัดจับ 4. ประชาสัมพันธ์โดยใช้เครื่องขยายเสียงหรือวิธีการอื่นใดเพื่อขอความร่วมมือให้ประชาชนที่พักอาศัยหรืออยู่บริเวณใกล้เคียงที่เกิดเหตุ 1) รับรู้สถานการณ์ 2) ให้ใช้ความระมัดระวัง 3) ช่วยสังเกตการณ์และแจ้งเบาะแส	1. พบผู้บาดเจ็บต้องปฐมพยาบาลเบื้องต้นตามความเหมาะสมและดำเนินการเพื่อนำส่งสถานพยาบาล 2. พบผู้เสียชีวิต ห้ามผู้ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปแตะต้องและเคลื่อนย้ายโดยเด็ดขาด

เหตุจับตัวประกันในเหตุต่าง ๆ

ขั้นตอนหลักในการปฏิบัติ	รายละเอียดการปฏิบัติ	ข้อสังเกต
1. รับ ว.25 และแจ้ง ว.10 ที่เกิดเหตุ 2. ประเมินสถานการณ์ พิจารณาแก้ไขปัญหา ขอรับการสนับสนุนหรือประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บันทึกภาพสถานที่เกิดเหตุและรายงานเหตุการณ์เบื้องต้น 3. ปิดกั้นและรักษาสถานที่เกิดเหตุ เบื้องต้น ไม่แตะต้องและเคลื่อนย้ายวัตถุพยานโดยเด็ดขาด รวมทั้งห้ามผู้ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปในที่เกิดเหตุ 4. ประชาสัมพันธ์ - สอบถามพยานในที่เกิดเหตุ หรือผู้เห็นเหตุการณ์ พร้อมจดชื่อ-สกุลหมายเลขโทรศัพท์ - ห้ามผู้ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปในบริเวณที่เกิดเหตุ - เตรียมเส้นทางเข้าออกสำหรับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและผู้บังคับบัญชา - หากพบวัตถุพยานให้แจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องทราบ - แจ้งเตือนให้ผู้อยู่ในบริเวณที่เกิดเหตุเพิ่มความระมัดระวังอันตรายต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นในแต่ละเหตุการณ์ 5. รายงานเหตุการณ์โดยสังเขปให้ผู้บังคับบัญชาหรือพนักงานสอบสวนที่มาถึงที่เกิดเหตุทราบ 6. หากไม่ใช่พื้นที่รับผิดชอบให้ดำเนินการตามข้อ 1-4 แล้วรีบแจ้งให้เจ้าของพื้นที่รับผิดชอบทราบ	1. รับ ว. 25 และแจ้ง ว.10 ที่เกิดเหตุ 2. สอบถามผู้แจ้งหรือพยานในที่เกิดเหตุเบื้องต้นหากมีเหตุจริงแจ้งศูนย์วิทยุทราบพร้อมขอกำลังสนับสนุน รถพยาบาล จากนั้นให้สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม ดังนี้ 1) ข้อมูลของคนร้ายเชิงลึก (เท่าที่สามารถดำเนินการได้ในเบื้องต้น) เพื่อเป็นข้อมูลให้ชุดเจรจาต่อรอง 2) อาวุธ 3) ข้อมูลของตัวประกันและบุคคลอ้างอิง 4) ชื่อเรียกห้องของคนร้าย 5) ประเมินอาการและสภาพจิตใจของคนร้าย 3. ประชาสัมพันธ์โดยใช้เครื่องขยายเสียงหรือวิธีการอื่นใดเพื่อขอความร่วมมือให้ประชาชนที่พักอาศัยหรืออยู่บริเวณใกล้ที่เกิดเหตุ 1) รับรู้สถานการณ์ 2) ให้ใช้ความระมัดระวัง 4. พิจารณาจุดที่เหมาะสม ว.10 เพื่อบริหารเหตุการณ์และเจรจา เบื้องต้นเพื่อป้องกันการทำร้ายตัวประกัน 1) รับรู้สถานการณ์ 2) ให้ใช้ความระมัดระวังและออกห่างจากที่เกิดเหตุเพื่อความปลอดภัย 5. เมื่อผู้บังคับบัญชาหรือพนักงานสอบสวนมาถึงให้รายงานเหตุการณ์ให้ทราบ	1. พบผู้บาดเจ็บต้องปฐมพยาบาลเบื้องต้นตามความเหมาะสมและดำเนินการเพื่อนำส่งสถานพยาบาล 2. พบผู้เสียชีวิต ห้ามผู้ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปแตะต้องและเคลื่อนย้ายโดยเด็ดขาด

เหตุเพลิงไหม้

ขั้นตอนหลักในการปฏิบัติ	รายละเอียดการปฏิบัติ	ข้อสังเกต
1. รับ ว.25 และแจ้ง ว.10 ที่เกิดเหตุ 2. ประเมินสถานการณ์ พิจารณาแก้ไขปัญหา ขอรับการสนับสนุนหรือประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บันทึกภาพสถานที่เกิดเหตุและรายงานเหตุการณ์เบื้องต้น 3. ปิดกั้นและรักษาสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น ไม่แตะต้องและเคลื่อนย้ายวัตถุพยานโดยเด็ดขาด รวมทั้งห้ามผู้ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปในที่เกิดเหตุ 4. ประชาสัมพันธ์ - สอบถามพยานในที่เกิดเหตุ หรือผู้เห็นเหตุการณ์ พร้อมจดชื่อ-สกุลหมายเลขโทรศัพท์ - ห้ามผู้ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปในบริเวณที่เกิดเหตุ - เตรียมเส้นทางเข้าออกสำหรับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและผู้บังคับบัญชา - หากพบวัตถุพยานให้แจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องทราบ - แจ้งเตือนให้ผู้อยู่ในบริเวณที่เกิดเหตุเพิ่มความระมัดระวังอันตรายต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นในแต่ละเหตุการณ์ 5. รายงานเหตุการณ์โดยสังเขปให้ผู้บังคับบัญชาหรือพนักงานสอบสวนที่มาถึงที่เกิดเหตุทราบ 6. หากไม่ใช่พื้นที่รับผิดชอบให้ดำเนินการตามข้อ 1-4 แล้วรีบแจ้งให้เจ้าของพื้นที่รับผิดชอบทราบ	1. รับ ว.25 และแจ้ง ว.10 ที่เกิดเหตุหากมีเหตุจริง ให้แจ้งศูนย์วิทยุทราบพร้อมขอกำลังสนับสนุน รวมถึงแจ้งระดับเพลิงไหม้ยังที่เกิดเหตุ 2. ตรวจสอบสถานที่ที่ถูกเพลิงไหม้ว่ามีลักษณะเป็นอย่างไร เช่น เป็นอาคารสูงกี่ชั้น เพลิงไหม้ชั้นไหน มีผู้ติดอยู่ในที่เกิดเหตุหรือไม่ รวมถึงมีความจำเป็นต้องให้การไฟฟ้าตัดกระแสไฟฟ้าหรือไม่ และประเมินสถานการณ์ว่าเพลิงไหม้มีท่าทีจะลุกลามหรือไม่ อย่างไร แจ้งให้ศูนย์วิทยุทราบเป็นระยะเพื่อประสานหน่วยที่เกี่ยวข้องเข้ามายังที่เกิดเหตุ 3. ปิดกั้นและรักษาสถานที่เกิดเหตุและห้ามผู้ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ 4. ตรวจสอบเจ้าของบ้านต้นเพลิงและพยาน พร้อมจดชื่อ นามสกุล หมายเลขโทรศัพท์ไว้ และแจ้งให้อยู่รอพบพนักงานสอบสวน 5. แจ้งศูนย์วิทยุให้ทราบเส้นทางเพื่อให้รถดับเพลิงและผู้บังคับบัญชาสามารถเข้ามายังที่เกิดเหตุได้ง่ายที่สุด	1. พบผู้บาดเจ็บต้องปฐมพยาบาลเบื้องต้นตามความเหมาะสมและดำเนินการเพื่อนำส่งสถานพยาบาล 2. พบผู้เสียชีวิต ห้ามผู้ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปแตะต้องและเคลื่อนย้ายโดยเด็ดขาด

เหตุพบวัตถุต้องสงสัย

ขั้นตอนหลักในการปฏิบัติ	รายละเอียดการปฏิบัติ	ข้อสังเกต
1. รับ ว.25 และแจ้ง ว.10 ที่เกิดเหตุ 2. ประเมินสถานการณ์ พิจารณาแก้ไขปัญหา ขอรับการสนับสนุนหรือประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บันทึกภาพสถานที่เกิดเหตุและรายงานเหตุการณ์เบื้องต้น 3. ปิดกั้นและรักษาสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น ไม่แตะต้องและเคลื่อนย้ายวัตถุพยานโดยเด็ดขาด รวมทั้งห้ามผู้ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปในที่เกิดเหตุ 4. ประชาสัมพันธ์ - สอบถามพยานในที่เกิดเหตุ หรือผู้เห็นเหตุการณ์ พร้อมจดชื่อ-สกุลหมายเลขโทรศัพท์ - ห้ามผู้ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปในบริเวณที่เกิดเหตุ - เตรียมเส้นทางเข้าออกสำหรับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและผู้บังคับบัญชา - หากพบวัตถุพยานให้แจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องทราบ - แจ้งเตือนให้ผู้อยู่ในบริเวณที่เกิดเหตุเพิ่มความระมัดระวังอันตราย ต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นในแต่ละเหตุการณ์ 5. รายงานเหตุการณ์โดยสังเขปให้ผู้บังคับบัญชาหรือพนักงานสอบสวนที่มาถึงที่เกิดเหตุทราบ 6. หากไม่ใช่พื้นที่รับผิดชอบให้ดำเนินการตามข้อ 1-4 แล้วรีบแจ้งให้เจ้าของพื้นที่รับผิดชอบทราบ	1. รับ ว.25 และแจ้ง ว.10 ที่เกิดเหตุ 2. สอบถามหาเจ้าของวัตถุต้องสงสัย หากไม่มีผู้ใดแสดงตนเป็นเจ้าของ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าวัตถุต้องสงสัยนั้น อาจเป็นวัตถุระเบิด 3. แจ้งศูนย์วิทยุให้แจ้งผู้บังคับบัญชาทราบ พร้อมขอกำลังสนับสนุน และให้ศูนย์วิทยุประสานหน่วยเก็บกู้วัตถุระเบิด(EOD)มายังที่เกิดเหตุโดยแจ้งรายละเอียดของวัตถุต้องสงสัยดังกล่าวให้ทราบด้วยเช่นขนาดรูปร่าง หรือมีเสียงการทำงานของนาฬิกา หรือมีสายไฟฟ้า ฯลฯ 4. ปิดกั้นและอพยพคนให้ออกห่างจากวัตถุต้องสงสัย หากสามารถหายางรถยนต์ได้ ก็ให้นำยางรถยนต์มาวางครอบวัตถุต้องสงสัยไว้	1. พบผู้บาดเจ็บต้องปฐมพยาบาลเบื้องต้นตามความเหมาะสมและดำเนินการเพื่อนำส่งสถานพยาบาล 2. พบผู้เสียชีวิต ห้ามผู้ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปแตะต้องและเคลื่อนย้ายโดยเด็ดขาด

บทที่ 4

ระดับการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อแก้ไขสถานการณ์ (Use of Force)

ในส่วนต่อไปนี้จะกล่าวถึงตัวแบบระดับการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการตอบโต้สถานการณ์ ขอให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทุกนายทบทวนหลักปฏิบัติเกี่ยวกับปัญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน รัฐธรรมนูญ ข้อกฎหมาย และหลักยุทธวิธีตำรวจที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยของเครื่องมือที่ใช้ในการตอบโต้ ก่อนการเริ่มศึกษาในส่วนนี้

1. ที่มาและความสำคัญของระดับการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

ตัวแบบนี้พัฒนาขึ้นจากการศึกษาทางวิชาการร่วมกันของหลายภาคส่วน เพื่อให้มีประสิทธิภาพสูงสุดในการรักษาไว้ซึ่งความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สินของประชาชน และเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติงานซึ่งในประเทศที่เจริญแล้ว ระดับการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ตำรวจถือเป็นส่วนสำคัญในการแสดงออกถึงการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยเป็นภาระหน้าที่หลักของรัฐที่จะต้องจัดให้มีขึ้นเพื่อรองรับการอนุวัติปรัชญาที่รัฐได้ลงนามให้สัตยาบรรณในการจะนำไปปฏิบัติให้เกิดผลในทางกฎหมาย

ทั้งนี้ Code of Conduct for Law Enforcement Officials ของสหประชาชาติ ได้รับการรับรองโดยมติที่ประชุมใหญ่สหประชาชาติที่ 34/169 เมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2522 มาตรา 35 กำหนดกรอบการใช้อำนาจ (use of force) ของเจ้าหน้าที่ของรัฐว่าให้กระทำได้เพียงเฉพาะกรณีที่จำเป็นอย่างยิ่ง และเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่เท่านั้น การใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐจึงต้องมีดุลพินิจในการนำไปใช้ที่ไม่เกินกว่าเหตุหรือได้สัดส่วนกับพฤติการณ์

ซึ่งต่อมา UN Congress ในการประชุมเรื่อง Prevention of Crime and the Treatment of Offenders ครั้งที่ 8 ที่กรุงฮาวานา ประเทศคิวบา ระหว่างวันที่ 27 สิงหาคม ถึงวันที่ 7 กันยายน 2533 ได้มีการรับรอง Basic Principles of the Use of Force and Firearms by Law Enforcement Officials ที่มีรายละเอียดมากขึ้น

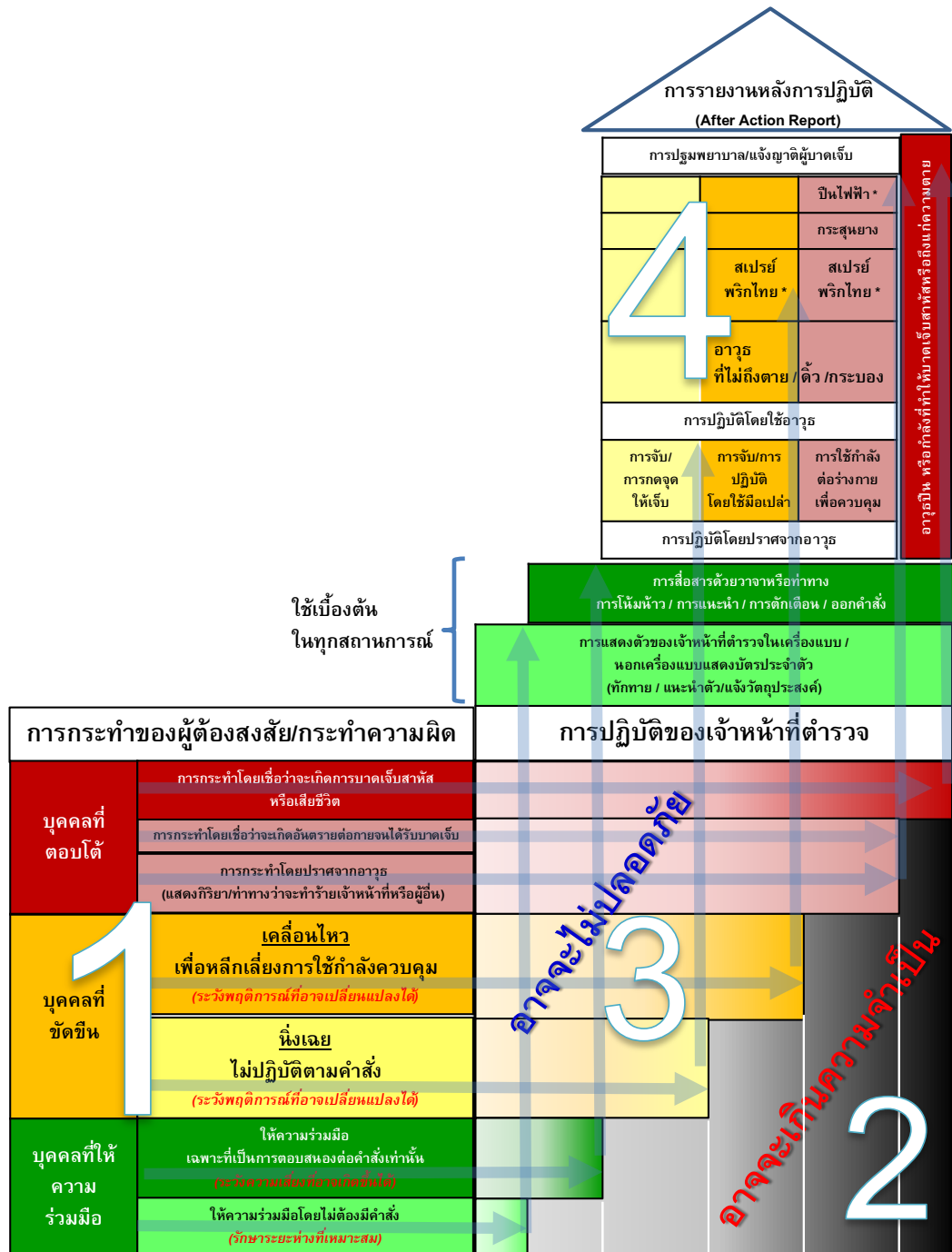
ตัวแบบนี้จึงใช้ฐานคติในการสร้างแบบต่อยอดองค์ความรู้เพื่ออธิบายถึงกระบวนการตัดสินใจที่เหมาะสมแบบฉับพลันทันทีของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยยึดหลักสากลที่ได้รับการยอมรับจาก UN

ดังนั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจทุกนายจึงต้องมีการฝึกปฏิบัติจนเกิดทักษะอัตโนมัติแบบกล้ำเนื้อจดจำอย่างเข้มข้น การฝึกทักษะการตัดสินใจในภาวะวิกฤติในสถานการณ์จำลองเสมือนจริง ซึ่งจะต้องพิจารณาการใช้เครื่องมือทางยุทธวิธีที่ถูกต้อง เหมาะสม ได้สัดส่วนกับพฤติการณ์ของผู้ต้องสงสัย/กระทำความผิด และในการออกปฏิบัติหน้าที่ทุกครั้งต้องมีการทบทวนการปฏิบัติตามตัวแบบนี้เสมอ

2. การศึกษาแบบระดับการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

วิธีในการศึกษาตัวแบบขอให้จดจำภาพรวมของทั้งตัวแบบให้ได้ก่อน จากนั้นจึงเริ่มศึกษาแบบแยกส่วน ซึ่งจะมีคำอธิบายโดยละเอียด เพื่อเสริมความเข้าใจ ตัวแบบที่ปรากฏด้านล่างนี้ จึงขอให้เริ่มต้นศึกษาแนวทางการปฏิบัติโดยดูจากลักษณะการกระทำของผู้ต้องสงสัย/กระทำความผิด (Action) ก่อน

ซึ่งในส่วนนี้จะอธิบายถึงการแสดงออกถึงพฤติกรรมของผู้ต้องสงสัยหรือผู้กระทำความผิด แล้วจึงมาศึกษาเรื่องของการตอบโต้สถานการณ์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ (Reaction) โดยภาพที่ปรากฏด้านล่างนี้เป็นภาพรวมทั้งหมดของตัวแบบ ขอให้ทุกท่านสังเกตจดจำหมายเลขที่ปรากฏบนพื้นที่ส่วนต่างๆ ของตัวแบบ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้การอธิบายในส่วนต่อไปได้ง่ายขึ้น ในกรณี que การศึกษาในส่วนต่อไปเกิดความไม่แน่ใจ ขอให้ท่านกลับมาทบทวนหมายเลขที่ปรากฏในภาพด้านล่างอีกครั้งหนึ่ง

รูปภาพที่ 21 ระดับการใช้กำลังของเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อแก้ไขสถานการณ์ (Use of Force)

2.1 คำอธิบายพื้นที่ส่วนต่างๆ ของตัวแบบเรียงตามลำดับหมายเลข

ลักษณะของวิธีการใช้งานตัวแบบให้เริ่มต้นศึกษา ตามพื้นที่ส่วนต่าง ๆ ที่มีหมายเลขกำหนดในภาพ ดังนี้

พื้นที่ส่วนที่ 1 แถบสีเขียว เหลือง แดง ในผังที่เขียนว่าผู้ต้องสงสัย/ผู้กระทำความผิด จะมีแถบสีที่ลากมาจนสุดผังของการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สืบได้จากลูกศรแนวนอนในตัวแบบ จะแสดงถึงระดับขั้นสูงสุดของการใช้เครื่องมือทางยุทธวิธีที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจะใช้ตอบโต้ได้ โดยลูกศรแนวตั้งจะลากขึ้นไปหาเครื่องมือทางยุทธวิธีที่เหมาะสมด้านบน ซึ่งในบางช่วงสัปดาห์จะมีเครื่องมือทางยุทธวิธี มากกว่า 1 อย่าง โดยปัจจัยที่เข้ามาเกี่ยวข้องจะขึ้นกับพฤติกรรมแวดล้อมของเหตุการณ์นั้น ๆ ซึ่งจะอธิบายในช่วงท้าย

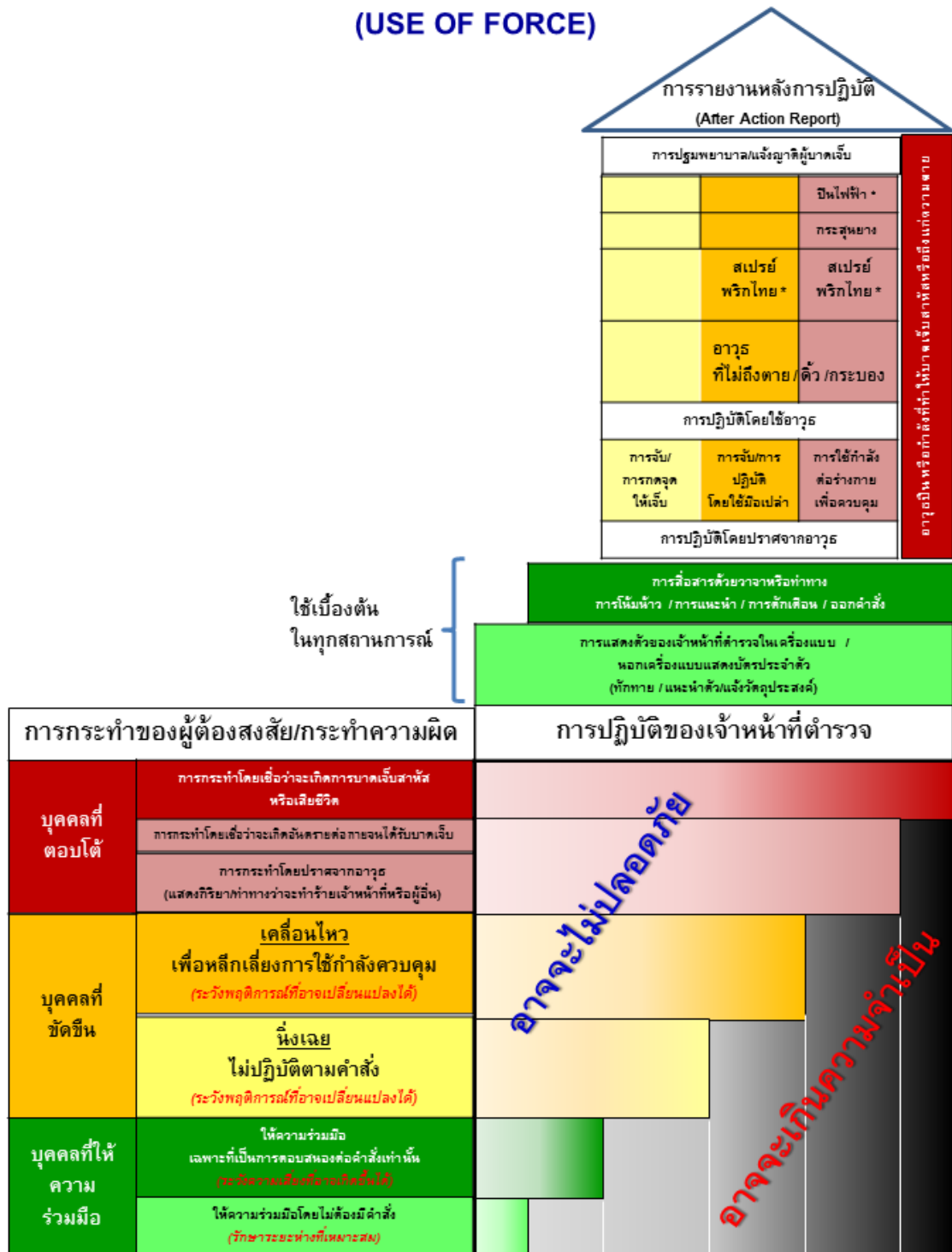
พื้นที่ส่วนที่ 2 แถบสีเทาไล่สีจากอ่อนไปหาเข้มที่เขียนข้อความอาจจะเกินความจำเป็น เขียนไว้เพื่อเตือนว่าหากเจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติงานแล้ว การกระทำของผู้ต้องหาหรือผู้กระทำความผิด มีการใช้เครื่องมือทางยุทธวิธีด้านบนมาอยู่ในพื้นที่สีเทา แสดงว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจกำลังปฏิบัติหน้าที่โดยใช้เครื่องมือทางยุทธวิธีเกินความจำเป็นแก่เหตุ

พื้นที่ส่วนที่ 3 แถบสีเขียว เหลือง แดง ที่ไล่สีจากอ่อนไปหาเข้มที่เขียนข้อความอาจจะไม่ปลอดภัย เขียนไว้เพื่อเตือนว่าหากเจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติงานแล้ว การกระทำของผู้ต้องหาหรือผู้กระทำความผิด มีการใช้เครื่องมือทางยุทธวิธีด้านบนมาอยู่ในพื้นที่สีอ่อน แสดงว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจกำลังปฏิบัติหน้าที่โดยใช้เครื่องมือทางยุทธวิธีไม่เหมาะสมกับพฤติกรรมของผู้ต้องหาหรือผู้กระทำความผิด ซึ่งอาจส่งผลให้เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ปลอดภัย

พื้นที่ส่วนที่ 4 แถบสีเขียว เหลือง และแดง ที่อยู่ด้านบน เป็นอุปกรณ์ทางยุทธวิธีที่เหมาะสมที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจะใช้ตอบโต้ได้ โดยมีสัดส่วนการกระทำพอสมควรแก่เหตุ ทั้งนี้ หากสังเกตลูกศรแนวตั้งในบางการกระทำของผู้ต้องหาที่ลากขึ้นมาจากลูกศรแนวนอน จะมีลูกศรแนวตั้งผ่านขึ้นไปได้หลายจุด แสดงว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถใช้เครื่องมือทางยุทธวิธีในการตอบโต้สถานการณ์ได้หลายประเภท โดยขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมแวดล้อมของเหตุการณ์นั้น ๆ ซึ่งจะอธิบายในช่วงท้าย

สำหรับปีกกาที่เขียนอยู่ด้านนอกกรอบพื้นที่สีเขียวอ่อนและเขียวเข้ม ซึ่งมีข้อความว่าใช้เบื้องต้นในทุกสถานการณ์ หมายถึงการกระทำใดๆ ก็แล้วแต่ในตัวแบบนี้ให้เริ่มต้นจากการแสดงตัวของเจ้าหน้าที่ และการสั่งการด้วยวาจาหรือท่าทางก่อนเสมอ ซึ่งเป็นหลักนิยมสากลที่ทั่วโลกใช้ปฏิบัติ อันมีที่มาจากการให้ความสำคัญในสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ตามปณิญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

ระดับการใช้กำลังของเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อแก้ไขสถานการณ์ (USE OF FORCE)

2.2 หลักนิยมในการสร้างตัวแบบระดับการใช้กำลัง

ในประเทศที่มีการบังคับใช้กฎหมายการใช้กำลังสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจ นิยมนำสัญลักษณ์ของแถบสีมาเป็นเครื่องมือในการอธิบายเพื่อแบ่งระดับของการกระทำของผู้ต้องสงสัย/กระทำความผิด โดยสื่อถึงความหนักเบาของพฤติกรรม ทุกประเทศจะให้ความสำคัญกับการกระทำของผู้ต้องสงสัย/ผู้กระทำความผิด (Action) อันมีเหตุอันควรสงสัยว่าจะเป็นความผิดตามกฎหมาย เป็นตัวเริ่มในการอธิบายตัวแบบโดยสีเขียวยจะแสดงถึงระดับขั้นการใช้ที่เบาที่สุด สีส้มเป็นระดับขั้นการใช้กำลังที่มีความแรงมากขึ้น และสีแดงเป็นระดับขั้นการใช้กำลังที่ต้องมีการตระหนักสูงสุด

เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ จึงตัดส่วนต่าง ๆ ของตัวแบบมาเพื่อใช้ในการอธิบายเป็น 3 ส่วนสำคัญ คือ

1. การกระทำความผิดของผู้ต้องสงสัย/กระทำความผิด
2. การตอบโต้ของเจ้าหน้าที่ (ตามความหนักเบาของการกระทำของผู้ต้องสงสัย/กระทำความผิด)
3. เครื่องมือทางยุทธวิธีในการตอบโต้ผู้ต้องสงสัย/กระทำความผิดที่เหมาะสม ทั้งนี้หลักในการปฏิบัติทางทฤษฎีนั้นจะเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาการฝึกภาคปฏิบัติที่ต้องมีการฝึกทักษะทางยุทธวิธีตามที่ได้มีการออกแบบไว้โดยเฉพาะ

3. คำอธิบายทั่วไปเกี่ยวกับการกระทำของผู้ต้องสงสัย/กระทำความผิด

การกระทำของผู้ต้องสงสัย/กระทำความผิด	
บุคคลที่ตอบโต้	การกระทำโดยเชื่อว่าจะเกิดการบาดเจ็บสาหัสหรือเสียชีวิต
	การกระทำโดยเชื่อว่าจะเกิดอันตรายต่อภพจนได้รับบาดเจ็บ
	การกระทำโดยปราศจากอาวุธ (แสดงกิริยาท่าทางว่าจะทำร้ายเจ้าหน้าที่หรือผู้อื่น)
บุคคลที่ขัดขืน	เคลื่อนไหว เพื่อหลีกเลี่ยงการใช้กำลังควบคุม (ระวางพฤติกรรมที่อาจเปลี่ยนแปลงได้)
	นิ่งเฉย ไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง (ระวางพฤติกรรมที่อาจเปลี่ยนแปลงได้)
บุคคลที่ให้ ความร่วมมือ	ให้ความร่วมมือเฉพาะที่เป็นการตอบสนองต่อคำสั่งเท่านั้น (ระวางพฤติกรรมที่อาจเปลี่ยนแปลงได้)
	ให้ความร่วมมือโดยไม่จำเป็นต้องมีคำสั่ง (รักษาระยะห่างที่เหมาะสม)

จากภาพ จะพบว่าแถบสีเขียวด้านล่างจะเป็นลักษณะของการกระทำที่ผู้ต้องสงสัย/กระทำความผิดปฏิบัติตามกรอบของกฎหมายและเชื่อฟังเจ้าหน้าที่ตำรวจ ไล่รายละเอียดขึ้นไปเป็นแถบสีเหลืองที่เริ่มไม่ปฏิบัติตามหรือมีท่าทีขัดขึ้น ไปจนถึงแถบสีแดงที่เริ่มมีแนวโน้มที่การกระทำรุนแรงในการตอบโต้เจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งในแต่ละแถบสีจะมีการกระทำที่มีระดับความเข้มข้นแตกต่างกันออกไปอีก ดังนั้นจึงควรจดจำแถบสีให้ได้ก่อนจะศึกษาในหัวข้อถัดไป ซึ่งจะกำหนดแยกย่อยลงไปอีกว่า มีพฤติการณ์ตอบสนองต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจอย่างไร

คำอธิบายอย่างละเอียดของการกระทำของผู้ต้องสงสัยหรือผู้กระทำความผิด

3.1 การแบ่งระดับอย่างละเอียดของบุคคลที่ให้ความร่วมมือ (แถบสีเขียว) แบ่งออกเป็น 2 ระดับได้แก่

บุคคลที่ให้ความร่วมมือ	ให้ความร่วมมือเฉพาะที่เป็นการตอบสนองต่อคำสั่งเท่านั้น (ระวังความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้)
	ให้ความร่วมมือโดยไม่ต้องมีคำสั่ง (รักษาระยะห่างที่เหมาะสม)

ระดับที่ 1 ให้ความร่วมมือโดยไม่ต้องออกคำสั่ง (แถบสีเขียวอ่อน):ผู้ต้องสงสัย/กระทำความผิดที่ให้ความร่วมมือโดยไม่ต้องออกคำสั่ง ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจรักษาระยะห่างที่เหมาะสม ทั้งนี้ ต้องไม่ลดระดับการระมัดระวังตัวลง จนกว่าจะมีการควบคุมตัวอย่างถูกต้องทางยุทธวิธี และมีการตรวจค้นอย่างละเอียดจนแน่ใจว่ามีความปลอดภัย

ระดับที่ 2 ให้ความร่วมมือตามการออกคำสั่ง (แถบสีเขียวเข้ม): ผู้ต้องสงสัย/กระทำความผิดให้ความร่วมมือเฉพาะที่เป็นการตอบสนองต่อคำสั่งเท่านั้น ให้เจ้าหน้าที่เรียงลำดับในการสั่งการให้ถูกต้องตามหลักทางยุทธวิธี การสั่งการด้วยวาจา การแสดงออกด้วยท่าทางต้องมีความเหมาะสม พอสมควรแก่เหตุ ได้สัดส่วนกับการกระทำ ทั้งนี้ ต้องไม่ลดระดับการระมัดระวังตัวลง และประเมินความเสี่ยงในสถานการณ์ให้สูงอยู่เสมอ จนกว่าจะมีการควบคุมตัวอย่างถูกต้องทางยุทธวิธี และมีการตรวจค้นอย่างละเอียดจนแน่ใจว่ามีความปลอดภัย

3.2 การแบ่งระดับอย่างละเอียดของบุคคลที่ขัดขึ้น (แถบสีเหลือง) แบ่งออกเป็น 2 ระดับ

บุคคลที่ ขัดขึ้น	เคลื่อนไหว เพื่อหลีกเลี่ยงการใช้กำลังควบคุม (ระวางพฤติกรรมที่อาจเปลี่ยนแปลงได้)
	นิ่งเฉย ไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง (ระวางพฤติกรรมที่อาจเปลี่ยนแปลงได้)

ระดับที่ 1 ขัดขึ้นด้วยการนิ่งเฉยไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง (แถบสีเหลืองอ่อน): ผู้ต้องสงสัย/กระทำความผิดที่มีท่าทีขัดขึ้นด้วยการนิ่งเฉยไม่ปฏิบัติตามคำสั่งทางวาจาหรือท่าทางของเจ้าหน้าที่ตำรวจ แม้ว่า การนิ่งเฉยนั้นจะเป็นการนิ่งเฉยด้วยสันติ ไม่มีท่าทางจะตอบโต้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ แต่การนิ่งเฉยไม่ปฏิบัติตามเป็นอุปสรรคในการเข้าไปเผชิญเหตุ หรือทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องเข้าใกล้เกินกว่าระยะปลอดภัย ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ต้องดำเนินการกับบุคคลดังกล่าว ต้องระมัดระวังพฤติกรรม หรือท่าทีที่อาจเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยต้องไม่ลดระดับการระมัดระวังตัวลง การสั่งการด้วยวาจา การแสดงออกด้วยท่าทางต้องมีความเหมาะสม พอสมควรแก่เหตุ ได้สัดส่วนกับการกระทำจนกว่าจะมีการควบคุมตัวอย่างถูกต้องทางยุทธวิธี และมีการตรวจค้นอย่างละเอียดจนแน่ใจว่ามีความปลอดภัย

ระดับที่ 2 ขัดขึ้นด้วยการเคลื่อนไหวเพื่อหลีกเลี่ยงการปฏิบัติตาม (แถบสีเหลืองเข้ม): ผู้ต้องสงสัย/กระทำความผิดที่มีท่าทีขัดขึ้นด้วยการเคลื่อนไหว ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งทางวาจาหรือท่าทางของเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหลีกเลี่ยงการปฏิบัติ แม้ว่าการเคลื่อนไหวนั้นจะเป็นไปด้วยสันติ หรือพยายามจะหลบหนี ซึ่งเป็นอุปสรรคในการเข้าไปเผชิญเหตุ หรือทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องเข้าใกล้เกินกว่าระยะปลอดภัย ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ต้องดำเนินการกับบุคคลดังกล่าว ต้องระมัดระวังพฤติกรรมหรือท่าทีที่อาจพลิกผันอย่างรวดเร็ว โดยต้องไม่ลดระดับการระมัดระวังตัวลง การสั่งการด้วยวาจา การแสดงออกด้วยท่าทางต้องมีความเหมาะสม พอสมควรแก่เหตุ ได้สัดส่วนกับการกระทำจนกว่าจะมีการควบคุมตัวอย่างถูกต้องทางยุทธวิธี และมีการตรวจค้นอย่างละเอียดจนแน่ใจว่ามีความปลอดภัย

กรณีมีท่าทีหลบหนีให้พึงระมัดระวังอย่างยิ่งในการใช้เครื่องมือทางยุทธวิธีเพื่อตอบโต้หรือยับยั้งพฤติกรรม และถือเป็นเรื่องละเอียดอ่อนในการตัดสินใจในการใช้กำลัง ต้องพึงสังเกตถึงแนวโน้มหรือโอกาสในการใช้อาวุธเพิ่มเติมประกอบด้วย ซึ่งในส่วนนี้จะอยู่ในการฝึกทักษะเพื่อพัฒนาการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพจากการจำลองสถานการณ์เสมือนจริง

3.3 การแบ่งระดับอย่างละเอียดของบุคคลที่ทำร้าย(แถบสีแดง) แบ่งการกระทำออกเป็น 3 ระดับความรุนแรง

บุคคลที่ตอบโต้	การกระทำโดยเชื่อว่าจะเกิดการบาดเจ็บสาหัสหรือเสียชีวิต
	การกระทำโดยเชื่อว่าจะเกิดอันตรายต่อกายจนได้รับบาดเจ็บ
	การกระทำโดยปราศจากอาวุธ (แสดงกิริยา/ท่าทางว่าจะทำร้ายเจ้าหน้าที่หรือผู้อื่น)

ระดับที่ 1 การกระทำโดยปราศจากอาวุธ (แสดงกิริยา/ท่าทางว่าจะทำร้ายเจ้าหน้าที่หรือผู้อื่น): ผู้ต้องสงสัย/กระทำความผิดไม่ให้ความร่วมมือหรือปฏิบัติตามคำสั่ง เมื่อเจ้าหน้าที่เข้าใกล้เกินกว่าระยะปลอดภัย ทั้งยังแสดงกิริยาหรือท่าทางว่าจะทำร้ายเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือผู้อื่น ซึ่งการกระทำนั้นอาจส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เข้าเผชิญเหตุ ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ต้องดำเนินการกับบุคคลดังกล่าวต้องพึงระมัดระวังการชุกซ่อนอาวุธ หรือสิ่งทีอาจใช้แทนอาวุธได้ ขณะเข้าทำการตอบโต้กับสถานการณ์ต้องพึงระลึกเสมอถึงกฎของความปลอดภัย และต้องมีความเหมาะสมพอสมควรแก่เหตุ ได้สัดส่วนกับการกระทำ จนกว่าทำการควบคุมตัวอย่างถูกต้องทางยุทธวิธี และมีการตรวจค้นอย่างละเอียดจนแน่ใจว่ามีความปลอดภัย

ระดับที่ 2 การกระทำโดยเชื่อว่าจะเกิดอันตรายต่อกายจนได้รับบาดเจ็บ (แถบสีแดงอ่อน): ผู้ต้องสงสัย/กระทำความผิด ไม่ให้ความร่วมมือหรือปฏิบัติตามคำสั่ง เมื่อเจ้าหน้าที่เข้าใกล้เกินกว่าระยะปลอดภัย มีพฤติการณ์ตอบโต้โดยมีลักษณะการกระทำที่เชื่อว่าจะมีการทำอันตรายต่อกายจนได้รับบาดเจ็บโดยอาจใช้อาวุธ หรือใช้วัสดุที่ไม่ได้เป็นอาวุธโดยสภาพ ประกอบการกระทำ ทั้งนี้ พึงระมัดระวังและสังเกตวัตถุที่ผู้ต้องสงสัยหรือผู้กระทำความผิดใช้ในการตอบโต้เจ้าหน้าที่ ขณะเข้าทำการตอบโต้กับสถานการณ์ต้องพึงระลึกเสมอถึงกฎของความปลอดภัย และต้องมีความเหมาะสม พอสมควรแก่เหตุ ได้สัดส่วนกับการกระทำ จนกว่าทำการควบคุมตัวอย่างถูกต้องทางยุทธวิธี และมีการตรวจค้นอย่างละเอียดจนแน่ใจว่ามีความปลอดภัย

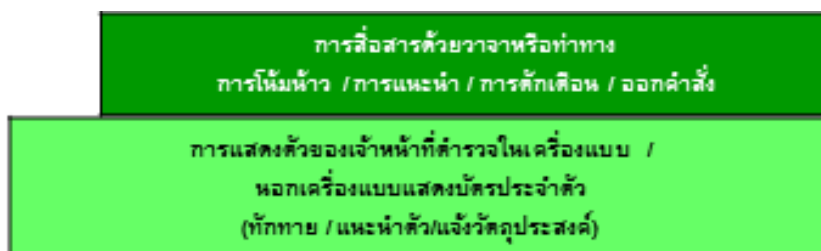
ระดับที่ 3 การกระทำที่เชื่อว่าจะก่อให้เกิดการบาดเจ็บสาหัสหรือเสียชีวิต (แถบสีแดงเข้ม): ผู้ต้องสงสัย/กระทำความผิด ไม่ให้ความร่วมมือหรือปฏิบัติตามคำสั่ง มีพฤติการณ์ตอบโต้โดยมีลักษณะการกระทำที่เชื่อว่าจะก่อให้เกิดการบาดเจ็บสาหัสหรือเสียชีวิตโดยอาจใช้อาวุธ หรือใช้วัสดุที่ไม่ได้เป็นอาวุธโดยสภาพ ประกอบการกระทำ ทั้งนี้ พึงระมัดระวังและสังเกตวัตถุที่ผู้ต้องสงสัยหรือผู้กระทำความผิดใช้ในการตอบโต้เจ้าหน้าที่ขณะเข้าทำการตอบโต้กับสถานการณ์ต้องพึงระลึกเสมอถึงกฎของความปลอดภัย และต้องมีความเหมาะสม พอสมควรแก่เหตุ ได้สัดส่วนกับการกระทำจนกว่าทำการควบคุมตัวอย่างถูกต้องทางยุทธวิธี และมีการตรวจค้นอย่างละเอียดจนแน่ใจว่ามีความปลอดภัย

4. คำอธิบายทั่วไปเกี่ยวกับการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

คำอธิบายในส่วนนี้จะเป็นเรื่องของเครื่องมือทางยุทธวิธีที่ใช้ในการตอบโต้ที่เหมาะสม โดยต้องทำความเข้าใจว่าการกระทำของผู้ต้องสงสัย/กระทำความผิด จำแนกอยู่ในสี่ใด และมีระดับความรุนแรงเพียงใดเพื่อจะได้เลือกใช้เครื่องมือทางยุทธวิธีสำหรับการตอบโต้ได้อย่างเหมาะสม และจากภาพด้านล่างจะพบว่าในบางกลุ่มสืมีการใช้เครื่องมือทางยุทธวิธีในการตอบโต้ได้หลายอย่าง ทั้งนี้ หลักในการพิจารณา ที่ละเอียดรอบคอบเกิดจากการฝึกทักษะในการตอบโต้ โดยต้องคำนึงถึงหลักสัดส่วน พอสสมควร แก่เหตุ และเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย

การปฐมพยาบาล/แจ้งญาติผู้บาดเจ็บ			อาวุธปืนหรือกำลังที่ใช้ทำให้บาดเจ็บสาหัสหรือถึงแก่ความตาย
		ปืนไฟฟ้า *	
		กระสุนยาง	
	สเปรย์พริกไทย *	สเปรย์พริกไทย *	
	อาวุธที่ไม่ถึงตาย / ดิ้ว / กระบอง		
การปฏิบัติโดยใช้อาวุธ			
การจับ/การกดจุดให้เจ็บ	การจับ/การปฏิบัติโดยใช้มือเปล่า	การใช้กำลังต่อร่างกายเพื่อควบคุม	
การปฏิบัติโดยปราศจากอาวุธ			
การสื่อสารด้วยวาจาหรือท่าทาง			
การโหม่ง / การเหวี่ยง / การตักเตือน / ออกคำสั่ง			
การแสดงด้วยองเจ้าหน้าที่ตำรวจในเครื่องแบบ / นอกเครื่องแบบแสดงบัตรประจำตัว (ทัณฑาย / แหวนตัว/แจ้งวัตถุประสงค์)			

4.1 คำอธิบายโดยละเอียดทั่วไปเกี่ยวกับการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

การแสดงตัวของเจ้าหน้าที่ที่เหมาะสมมีผลต่อการตัดสินใจในการตอบโต้จากผู้ต้องสงสัย/กระทำความผิด ดังนั้นการให้ความสำคัญในการแสดงตัวด้วยเครื่องแบบ การแสดงบัตรประจำตัวของเจ้าหน้าที่ และการออกคำสั่งควบคุมผ่านท่าทาง วาจา เป็นทางเลือกระดับแรกที่เจ้าหน้าที่ตำรวจทุกคนต้องใช้ ก่อนที่จะมีการพัฒนาระดับการเลือกใช้เครื่องมือตอบโต้ทางยุทธวิธีชนิดอื่นๆ เพราะในส่วนนี้จะช่วยลดโอกาสและระดับความรุนแรงในการกระทำของผู้ต้องสงสัย/กระทำความผิดได้ในระดับหนึ่งวิธีการปฏิบัติในระดับนี้เหมาะสมที่สุดกับผู้ต้องสงสัย/กระทำความผิดที่ให้ความร่วมมือ (สีเขียว)

	สเปรย์พริกไทย *	
การจับ/ การกดจุด ให้เจ็บ	การจับ/การ ควบคุม โดยใช้มือเปล่า	

ในส่วนนี้จะเริ่มอธิบายถึงการตอบโต้ทางยุทธวิธีที่เหมาะสมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในระดับของการกระทำความผิดของผู้ต้องสงสัย/กระทำความผิด สำหรับบุคคลที่ขัดขืน (สีเหลือง)

ก. การจับหรือการกดให้เจ็บเพื่อยินยอม หรือการควบคุมด้วยมือเปล่า

ในส่วนนี้ต้องมีการฝึกทักษะเฉพาะในการกดจุดเพื่อให้หยุดชะงักหรือการจับหักตามข้อต่อต่างๆของร่างกาย เพื่อให้หมดแรงขัดขืน และยินยอมปฏิบัติตามที่เจ้าหน้าที่ดำเนินการ

ข. การใช้สเปรย์พริกไทย

ในส่วนนี้ต้องมีข้อพิจารณาถึงการฝึกทักษะของการวางตำแหน่งระยะปลอดภัยระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจ กับท่าทีในการตอบโต้ และโอกาสในการตัดสินใจเข้าโจมตีของระหว่างผู้ต้องสงสัย/กระทำความผิด

ปืนไฟฟ้า *
กระสุนยาง
สเปรย์ พริกไทย *
อาวุธ ที่ไม่ถึงตาย / ดัด / กระบอง
การใช้กำลัง ต่อร่างกาย เพื่อควบคุม

ในส่วนนี้จะเริ่มอธิบายถึงการตอบโต้ทางยุทธวิธีที่เหมาะสมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในระดับของการกระทำผิดของผู้ต้องสงสัย/กระทำความผิด สำหรับบุคคลที่ขัดขึ้น (สีแดง)

- ก. **การใช้กำลังต่อร่างกายเพื่อควบคุม** ถือเป็นแนวทางในการใช้กำลังต่อบุคคลที่ขัดขึ้นในระดับต่ำสุด ซึ่งต้องมีการฝึกทักษะเฉพาะทางเพื่อให้การใช้กำลังนั้นเป็นไปข้อกำหนดตามกฎหมาย
- ข. **อาวุธไม่ถึงตาย ดัด กระบอง** เป็นทางเลือกในการใช้เครื่องมือทางยุทธวิธีในการตอบโต้สำหรับบุคคลที่ขัดขึ้น โดยไม่ทำให้บาดเจ็บสาหัสหรือถึงตาย ซึ่งต้องมีการฝึกทักษะเฉพาะทางในการเลือกจุดตกกระทบที่จะไม่ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างถาวรต่อร่างกายผู้ขัดขึ้น
- ค. **สเปรย์พริกไทย** เป็นทางเลือกในการใช้เครื่องมือทางยุทธวิธีในการตอบโต้สำหรับบุคคลที่ขัดขึ้น โดยก่อให้เกิดอาการระคายเคืองแสบร้อนที่ผิวหนัง ใบหน้า หรือดวงตา เพื่อลดโอกาสในการโจมตี บดบังทัศนวิสัยในการตอบโต้กับเจ้าหน้าที่ซึ่งต้องมีการฝึกทักษะเฉพาะในการปฐมพยาบาลหลังการใช้สเปรย์พริกไทย
- ง. **กระสุนยาง** เป็นทางเลือกในการใช้เครื่องมือทางยุทธวิธีในการตอบโต้สำหรับบุคคลที่ขัดขึ้น โดยทำให้เกิดการชะงัก หยุดยั้งพฤติกรรม ล่าถอย ซึ่งต้องมีการฝึกทักษะเฉพาะในการเลือกจุดเล็งยิงเพื่อไม่ให้เกิดการบาดเจ็บสาหัสหรือถึงตาย
- จ. **ปืนไฟฟ้า** เป็นทางเลือกในการใช้เครื่องมือทางยุทธวิธีในการตอบโต้สำหรับบุคคลที่ขัดขึ้น โดยทำให้เกิดการชะงัก หดแรงในการตอบโต้ ล้มลง และยินยอมให้ควบคุมตัวโดยไม่มีแรงในการต่อสู้ขัดขึ้น ซึ่งต้องมีการฝึกทักษะเฉพาะในการเลือกจุดเล็งยิง ระยะเวลาในการช็อต และการปฐมพยาบาลหลังการใช้ ในกรณีที่อาจเป็นผู้ป่วยที่ใส่เครื่องกระตุ้นหัวใจไฟฟ้า

ฉ. **อาวุธปืน** เป็นทางเลือกในการใช้เครื่องมือทางยุทธวิธีในการตอบโต้สำหรับบุคคลที่ขัดขืน โดยทำให้เกิดอาการบาดเจ็บได้ในหลายระดับ ตั้งแต่บาดเจ็บไม่ถึงตายในกรณีถูกอวัยวะไม่สำคัญ ไปจนกระทั่งการบาดเจ็บที่อาจถึงตายหากไม่ได้รับการปฐมพยาบาลอย่างทันท่วงที และบาดเจ็บถึงตายในทันทีเมื่อโดนอวัยวะที่สำคัญ ซึ่งต้องมีการฝึกทักษะเฉพาะ ความแม่นยำ ในการเล็งการตัดสินใจยิงในภาวะวิกฤติและการฝึกปฐมพยาบาลทางยุทธวิธีเพื่อรักษาชีวิตของผู้ต้องสงสัย/กระทำความผิด

จากตัวแบบทั้งหมดจะพบว่า ระดับการใช้กำลังของเจ้าหน้าที่ให้ความสำคัญกับการรักษาชีวิตของผู้ต้องสงสัย/กระทำความผิด โดยคำนึงถึงความปลอดภัยในการปฏิบัติที่เหมาะสมควบคู่ไปกับการให้ความเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียมและเสมอภาค

การปรับระดับการใช้กำลังแบบก้าวกระโดด อาจมีการปรับระดับความเข้มของการใช้เครื่องมือตอบโต้ทางยุทธวิธีให้สูงขึ้นหรือลดลง ทั้งนี้ ต้องไม่หลุดจากกรอบพฤติการณ์ของผู้ต้องสงสัย/กระทำความผิด โดยต้องพิจารณาถึงเหตุและผลอันอาจเกิดจากการใช้เครื่องมือตอบโต้ทางยุทธวิธี ที่มีสัดส่วนเหมาะสมกับการกระทำของผู้ต้องสงสัย/กระทำความผิด มาประกอบดุลพินิจในการใช้เครื่องมือตอบโต้ทางยุทธวิธีของเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วย

ทั้งนี้ ต้องมีการฝึกทักษะหลายอย่างควบคู่กันไป ตั้งแต่การพัฒนาทักษะในการตัดสินใจ การเลือกใช้เครื่องมือตอบโต้ทางยุทธวิธีที่เหมาะสม การปฐมพยาบาลหลังการใช้เครื่องมือทางยุทธวิธีเหล่านั้นกับผู้ต้องสงสัย/กระทำความผิด และต้องให้ความสำคัญกับเครื่องมือตอบโต้ทางยุทธวิธีตำรวจ ด้วยการฝึกทักษะจากอุปกรณ์มาตรฐานที่ได้รับการจัดหาจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ภาคผนวก

หลักสิทธิมนุษยชนที่ต้องคำนึงถึงในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

สิทธิมนุษยชน (Human Rights) หมายถึง สิทธิที่มีตามธรรมชาติซึ่งติดตัวมนุษย์มาตั้งแต่เกิด โดยมีความเป็นสากลและมีการรองรับไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน หรือกติกา อนุสัญญา ข้อตกลงต่างๆ ระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน ที่ทั่วโลกให้การยอมรับ

สิทธิมนุษยชน ตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ หมายถึง ศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคของบุคคลที่ได้รับการรับรองหรือคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือตามกฎหมายไทยหรือตามสนธิสัญญาที่ประเทศไทยมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตาม

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่ตำรวจต้องรู้และพึงปฏิบัติ (จากคู่มือการปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่ตำรวจตามหลักสิทธิมนุษยชน)

๑. ตำรวจต้องเคารพและปฏิบัติตามกฎหมายอยู่ตลอดเวลาเพื่อปกป้องคุ้มครองศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์

๒. ต้องคุ้มครอง รักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ภายใต้ข้อจำกัดตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

๓. ไม่เลือกปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมาย

๔. ต้องให้ความสำคัญกับสิทธิของพยาน เหยื่อ หรือผู้ต้องสงสัย การปฏิบัติต้องชอบด้วยกฎหมายอย่างมีเมตตา ปราศจากอคติ

๕. เมื่อมีการจับกุมต้องแจ้งสิทธิให้ทราบทันที และจะต้องแจ้งให้ครอบครัวผู้ต้องหาทราบโดยทันที

๖. ใช้อาวุธปืน และกำลังได้เมื่อตกอยู่ในสถานการณ์คับขันสุดขีดเท่านั้น และต้องใช้เพื่อปกป้องตนเอง หรือผู้อื่นเมื่อภัยกำลังจะมาถึง และต้องแสดงตัวให้ทราบว่าเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ แล้วให้คำสั่งที่ชัดเจน

๗. เมื่อมีการชุมนุมหรือการประท้วง ให้ใช้ความอดกลั้นต่อการชุมนุม ให้มีการเจรจาต่อรองกับตัวแทนผู้ชุมนุม หากจำเป็นต้องสลายการชุมนุม ให้เริ่มจากมาตรการเบาไปหาหนัก

๘. การจับกุม

๘.๑ จับกุมโดยไม่มีหมาย ทำได้โดย

๑) ตาม ป.วิ.อาญา ม.๘๐ กระทำผิดซึ่งหน้า

๒) เมื่อพบบุคคลมีพฤติกรรมอันควรสงสัยว่าน่าจะเป็นผู้ก่อเหตุร้าย

๓) มีเหตุออกหมายจับบุคคลเร่งด่วน ตาม ป.วิ.อาญา ม. ๖๖ (๒) คือน่าจะกระทำความผิดอาญา เชื่อว่าจะหลบหนี เข้ากรณีจำเป็นเร่งด่วน

๔) จับผู้ต้องหาหรือจำเลยหนีประกันในระหว่างถูกปล่อยตัวชั่วคราวโดยจะจับได้ต่อเมื่อจะหลบหนี ในกรณีมีบุคคลประกัน (นายประกัน) ขอให้ทำการจับกุมตัวไว้

๕) ราษฎรจับได้โดยไม่มีหมาย ได้แก่ เจ้าพนักงานขอให้ช่วย หรือจับเมื่อกระทำความผิดซึ่งหน้าที่ระบุไว้ตาม ป.วิ.อาญา

๘.๒ จับแล้วต้องแจ้งให้เขาทราบว่า เขาต้องถูกจับ ถ้ามีหมายให้หมายดู แจ้งข้อหาให้ทราบ แจ้งสิทธิ จากนั้นจัดทำบันทึกการจับกุมแล้วมอบสำเนาทะเบียนการจับกุมให้ผู้ต้องหา (หากไม่มอบผิด ม.๑๕๗)

๘.๓ การจับกุมพระ/เณร

๑) จับได้เมื่อผิดทางอาญา

๒) จับได้เมื่อละเมิดพระพุทธบัญญัติประณามปาราชิก แล้วส่งไปมอบให้กรมการศาสนา/ไปส่งให้เจ้าคณะท้องถิ่น เมื่อปรากฏความผิด ๙ ประการ คือ เทียวเตรไม่มีหลักแหล่ง ฉันทาหรือสุราเมรัย การละเล่นปะปนกับประชาชนไปในที่โจคร ฉันทมสทในเวลาวิกาล ฉันทน้ำมะพร้าวหลังเที่ยงวัน ขอเงินชาวบ้าน ชื้อสลาภกินแบ่งรัฐบาล

๘.๔ การจับกุมเด็กหรือเยาวชน

๑) แจ้งข้อหา แจ้งสิทธิ แจ้งหมายจับ (หากมี)

๒) แจ้งให้ผู้ปกครองทราบในโอกาสแรก

๓) ห้ามควบคุมเด็กหรือเยาวชนเกินกว่าเท่าที่จำเป็น

๙. การค้น

๙.๑ โดยไม่มีหมายค้น เป็นไปตาม ป.วิ.อาญา ม.๙๒

๙.๒ ค้นโดยมีหมายค้น ตาม ป.วิ.อาญา ม.๙๒

๙.๓ การค้นแบ่งตามสถานที่ได้ ๒ ประเภท

๑) ค้นในที่สาธารณะ ค้นได้ตาม ป.วิ.อาญา ม.๙๓ เมื่อมีเหตุอันควรสงสัย คือ บุคคลนั้นมีสิ่งของไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด/เชื่อว่าได้สิ่งของมาโดยการกระทำความผิด มีสิ่งของไว้เป็นความผิด

๒) ค้นในที่รโหฐานหรือค้นบ้านหรือตาม ป.วิ.อาญา ม.๙๒ ที่ให้ทำการตรวจค้นได้ คือ มีเสียงร้องให้ช่วย หรือมีเสียงที่เชื่อว่ามีเหตุร้าย/การกระทำความผิดซึ่งหน้าในที่รโหฐานนั้น (ตำรวจต้องเห็นด้วยตาตนเอง)

๓) ค้นตัวบุคคล กระทำได้ ๓ กรณีคือ

- ในพื้นที่สาธารณะ

- ในพื้นที่รโหฐาน

- ค้นตัวผู้ต้องหา

๑๐. การใช้เครื่องมือพันธนาการ

๑๐.๑ ใช้ได้เท่าที่จำเป็น และตามความผิดหรือพฤติการณ์

๑๐.๒ ห้ามใช้กับเด็กไม่ว่ากรณีใดๆ

๑๑. การตั้งจุดตรวจ จุดสกัด

๑๑.๑ ใช้เมื่อมีเหตุกรณีจำเป็น หรือเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วน

๑๑.๒ ต้องมีนายตำรวจสัญญาบัตรเป็นหัวหน้าควบคุม

๑๑.๓ ต้องแต่งเครื่องแบบ

๑๑.๔ ต้องประสานกับหน่วยใกล้เคียง

๑๑.๕ ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง

๑๑.๖ มีแผงกันแสดงเครื่องหมาย “จุดตรวจ”

๑๑.๗ ต้องมีไฟส่องสว่างให้เห็นชัดเจนไม่น้อยกว่า ๑๕ เมตร ก่อนถึง

๑๑.๘ กำหนดเขตพื้นที่ปลอดภัยไว้สำหรับตรวจค้น

๑๑.๙ ควรจัดกำลังส่วนหนึ่งไว้ก่อนถึงจุดกลับรถก่อนถึงจุดตรวจเพื่อสกัดกั้นหรือไล่ตาม

๑๑.๑๐ ให้มีขั้นตอนการปฏิบัติการควบคุมและการตรวจสอบการปฏิบัติ เช่น การปล่อยแถว อบรมชี้แจง กำหนดตัวผู้ปฏิบัติประจำจุด การรายงาน การขยายผล เมื่อเสร็จสิ้นการปฏิบัติเป็นลายลักษณ์อักษรให้มีระดับ สว. ขึ้นไปหมุนเวียนควบคุมการปฏิบัติ

ตัวอย่างบันทึกการจับกุม

ป.จ.ว.ชื่อ _____ เวลา _____ น.
คดีอาญาที่ _____
บัญชีของกลางลำดับที่ _____

บันทึกการจับกุม

สถานที่ทำการบันทึก _____
วัน / เดือน / ปี ที่บันทึก _____
วัน / เดือน / ปี ที่จับกุม _____
สถานที่จับกุมที่ _____ บ้านเลขที่ _____ หมู่ _____
ตรอก / ซอย _____ แขวง / ตำบล _____ เขต / อำเภอ _____
จังหวัด _____ นามเจ้าพนักงานจับกุม _____

ได้ร่วมกันจับกุมตัว _____

พร้อมด้วยของกลางมี _____

ตำแหน่งที่พบของกลาง (ระบุให้ชัดเจน)

โดยกล่าวหาว่า

พฤติการณ์กล่าวคือ

ขณะจับกุมผู้ต้องหาได้ทราบข้อกล่าวหาแล้วให้การ

เหตุเกิดที่

เมื่อวันที่ เดือน พ.ศ. เวลา น.

อนึ่งในการจับกุมครั้งนี้ เจ้าพนักงานตำรวจมิได้ทำให้ทรัพย์สินของผู้ใดเสียหาย สูญหาย หรือ
เสื่อมค่าแต่ประการใด และได้ทำให้ผู้ใดได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจแต่อย่างใด

ได้อ่านบันทึกนี้ให้ผู้ต้องหานี้ฟังแล้ว รับรองว่าถูกต้อง จึงให้ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

(ลงชื่อ)	ผู้ต้องหา
(ลงชื่อ)	ผู้ต้องหา
(ลงชื่อ)	ผู้ต้องหา
(ลงชื่อ)	ผู้จับกุม
(ลงชื่อ)	ผู้จับกุม / บันทึก / อ่าน
ตำแหน่ง	
(ลงชื่อ)	พยาน
(ลงชื่อ)	พยาน

ตัวอย่างหมายค้น

หมายค้น

ที่ /๒๕๕๓

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาล

วันที่ เดือน พ.ศ. ๒๕๕๓

ความอาญา

ผู้ร้อง

หมายถึง

ด้วยศาลเห็นมีเหตุสมควรให้ค้นสถานที่ / บ้านเลขที่

หมู่ที่ ตรอก / ซอย

ถนน

ตำบล / แขวง

อำเภอ / เขต

จังหวัด

ตามแผนที่สังเขปแนบท้าย

☐

เพื่อพบและยึดสิ่งของ

☐ ซึ่งจะเป็นพยานหลักฐานประกอบการสอบสวน ได้สวนมูลฟ้องหรือพิจารณา

☐ ซึ่งมีไว้เป็นความผิดหรือได้มาโดยผิดกฎหมาย หรือได้ใช้ หรือตั้งใจจะใช้ในการกระทำความผิด

☐ ตามคำพิพากษา หรือคำสั่งของศาล

☐

เพื่อพบ

☐ บุคคลที่ถูกหมายค้นหรือกักขังโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

☐ บุคคลที่ออกหมายจับ ตามหมายจับที่ /๒๕๕๕ ลงวันที่

ซึ่งออกให้โดย

จึงออกหมายค้นให้

ตำแหน่ง

มีอำนาจค้น

สถานที่ / บ้านข้างต้นได้ในวันที่

เดือน

พุทธศักราช

๒๕๕๕

เวลา

นาฬิกา ถึง

☐

เวลา

นาฬิกา

☐

ติดต่อกันไป

จนกว่าจะเสร็จสิ้นการตรวจค้น

เมื่อค้นได้ตามหมายนี้แล้วให้ส่ง

พร้อมบันทึกการตรวจค้นละบัญชีสิ่งของ (ถ้ามี) ไปยัง

เพื่อจัดการตามกฎหมายต่อไป

ผู้พิพากษา

หมายเหตุ: ให้ระบุชื่อหรือรูปพรรณบุคคลหรือลักษณะสิ่งของที่ต้องการค้น

บันทึกการตรวจค้น

สถานที่บันทึก.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

บันทึกนี้ทำขึ้นไว้เป็นหลักฐานเพื่อแสดงว่า วันที่.....เวลา.....น.

เจ้าพนักงานตำรวจ โดยมี.....ตำแหน่ง.....พร้อมด้วย

.....กับพวกตั้งรายชื่อตามท้ายบันทึกนี้

ได้ร่วมกันนำหมายค้นของศาล.....ที่...../.....ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

มาเพื่อทำการตรวจค้นบ้านของ.....เลขที่.....หมู่.....ถนน.....

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....มาถึงบ้านพบ.....

อยู่บ้านเลขที่ดังกล่าว จึงได้แจ้งข้อความในหมายให้ทราบและส่งหมายให้ตรวจดูแล้ว ก่อนทำการตรวจค้น

เจ้าพนักงานตำรวจผู้ทำการตรวจค้นได้แสดงความบริสุทธิ์ให้.....เจ้าของบ้าน หรือผู้ครอบครอง

ดูจนเป็นที่น่าพอใจแล้วจึงทำการตรวจค้น โดยมีเจ้าของบ้านหรือผู้ครอบครองเป็นผู้ยินยอม และเป็นผู้นำพา

ตรวจค้นบ้าน และบริเวณบ้านตลอดเวลาการตรวจค้น

ผลการตรวจค้น.....

ได้เสร็จสิ้นการตรวจค้น เวลา.....น. หลังทำการตรวจค้นเสร็จสิ้น เจ้าพนักงานตำรวจทุกคนได้

แสดงความบริสุทธิ์ให้.....เจ้าของบ้านหรือผู้ครอบครองดูจนเป็นที่น่าพอใจอีก

ครั้งหนึ่งแล้วเหตุเกิด.....

อนึ่งในการตรวจค้น / จับกุมครั้งนี้ เจ้าพนักงานตำรวจทุกคนได้กระทำไปตามอำนาจหน้าที่ มิได้บังคับขู่脅

ทำอันตรายแก่กายหรือจิตใจผู้ใด หรือทำให้ทรัพย์สินของผู้ใดเสียหาย สูญหายหรือเสื่อมค่าแต่ประการใด

อีกทั้ง มิได้เรียกร้องเอาทรัพย์สินจากผู้ใดมาเป็นประโยชน์ส่วนตนแต่อย่างใด

อ่านให้ฟังแล้วรับว่าถูกต้อง จึงให้ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

(ลงชื่อ).....เจ้าของบ้าน/ผู้ต้องหา/นำตรวจค้น

(ลงชื่อ).....ผู้ตรวจค้น/จับกุม

(ลงชื่อ).....พยาน/ตรวจค้น

(ลงชื่อ).....พยาน

(ลงชื่อ).....พยาน

(ลงชื่อ).....พยาน/บันทึก/อ่าน

บัญชีทรัพย์สินประกอบบันทึกการตรวจค้น

ลำดับ	รายการทรัพย์สิน	จำนวน/น้ำหนัก	ราคา	สภาพ/ตำหนิ	จุดที่พบ	หมายเหตุ

ข้าฯ ขอรับรองว่าทรัพย์สินตามรายการดังกล่าวข้างต้น เป็นทรัพย์สินที่ผู้ตรวจค้นพบและยึดไว้ตาม
บันทึกการตรวจค้นและหมายค้นของศาล.....ที่...../.....ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....จริง

อ่านให้ฟังแล้วรับว่าถูกต้อง จึงให้ลงชื่อไว้เป็นหลักฐาน

(ลงชื่อ).....ผู้ครอบครอง/ผู้นำการตรวจค้น

(ลงชื่อ).....ผู้ตรวจค้น/บันทึก/อ่าน

(ลงชื่อ).....ผู้ตรวจค้น

(ลงชื่อ).....พยาน(ถ้ามี)

(ลงชื่อ).....พยาน(ถ้ามี)

๑ได้รับสำเนาบันทึกการตรวจค้นนี้ไว้แล้ว

(ลงชื่อ).....เจ้าบ้านหรือผู้ครอบครองสถานที่

(.....)

...../...../.....

บันทึกการแจ้งสิทธิ

ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.๒๕๔๔

สถานที่บันทึก สน./สภ.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ในคดีอาญาที่.....ข้าพเจ้า(ยศ,ชื่อ).....ตำแหน่ง.....

ได้แจ้งให้.....ผู้เสียหาย/ทายาทผู้เสียหายที่อยู่บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ถนน.....

ตรอก/ซอย.....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....

จังหวัด.....หมายเลขโทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้.....

ซึ่งเป็นผู้เสียหายหรือทายาทผู้เสียหายในกรณีความผิดฐาน.....โดยมีพฤติการณ์แห่งคดีโดยย่อดังนี้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

จากการสอบสวนในเบื้องต้น พบว่าผู้เสียหาย

☐ ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด และหากปรากฏในภายหลังว่าผู้เสียหายมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด จะแจ้งให้
กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หรือสำนักงานยุติธรรมจังหวัดทราบ ต่อไป

☐ อาจมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด

โดยได้แจ้งให้ทราบว่า ผู้เสียหาย /ทายาทผู้เสียหาย อาจมีสิทธิดังนี้

๑. กรณีได้รับบาดเจ็บหรือกรณีทางเพศ

- ๑.๑ ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล (ไม่เกิน ๓๐,๐๐๐ บาท)
- ๑.๒ ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ (ไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท)
- ๑.๓ ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างที่ไม่สามารถประกอบการทำงานได้ตามปกติ (วันละไม่เกิน ๒๐๐ บาท เป็นระยะเวลาไม่เกิน ๑ ปี)
- ๑.๔ ค่าตอบแทนความเสียหายอื่น ตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร (ไม่เกิน ๓๐,๐๐๐ บาท)

๒. กรณีถึงแก่ความตาย

- ๒.๑ ค่าตอบแทน (ตั้งแต่ ๓๐,๐๐๐ บาท - ๑๐๐,๐๐๐ บาท)
- ๒.๒ ค่าจัดการศพ (๒๐,๐๐๐ บาท)
- ๒.๓ ค่าขาดอุปการะเลี้ยงดู (ไม่เกิน ๓๐,๐๐๐ บาท)
- ๒.๔ ค่าเสียหายอื่น ตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร(ไม่เกิน ๓๐,๐๐๐ บาท)

๓. ในการยื่นคำขอรับค่าตอบแทนผู้เสียหาย ผู้เสียหายไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมใดๆ โดยไปยื่นคำขอรับค่าตอบแทนผู้เสียหายที่กรมคุ้มครองสิทธิ
และเสรีภาพ หรือที่สำนักงานยุติธรรมจังหวัด.....

๔. ในการยื่นคำขอรับค่าตอบแทนผู้เสียหาย ต้องยื่นภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่รู้ถึงการกระทำความผิด

๕. การยื่นคำขอรับค่าตอบแทนผู้เสียหาย ตาม พ.ร.บ. นี้ไม่เป็นการตัดสิทธิหรือประโยชน์ที่ผู้เสียหายพึงได้รับตามกฎหมายอื่น

พนักงานสอบสวนได้จัดทำบันทึกขึ้นสองฉบับ และมอบสำเนาให้ผู้เสียหาย/ทายาทผู้เสียหาย รับไว้แล้ว จึงให้ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

(ลงชื่อ).....ผู้เสียหาย/ทายาทผู้เสียหาย

(ลงชื่อ).....พงส./แจ้งสิทธิ/บันทึก

*** หากมีข้อสงสัยประการใด โปรดติดต่อกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม โทร. 1111 กด 77

ภาพแสดงลักษณะตำหนิรูปพรรณของบุคคล

คำสั่ง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ที่ ๖๗๒ /๒๕๕๘

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานพัฒนาขั้นตอนการปฏิบัติมาตรฐานสำหรับเจ้าหน้าที่สายตรวจและเจ้าหน้าที่ผู้ประสบเหตุ

ตามบันทึกสั่งการ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ลงวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๘ ท้ายหนังสือ กองบัญชาการศึกษา ด่วนมาก ที่ ๐๐๓๔.๒๖/๓๒๙๖ ลงวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๘ ให้แต่งตั้งคณะทำงานร่วมกัน พิจารณาการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาขั้นตอนการปฏิบัติงานสำหรับเจ้าหน้าที่สายตรวจ และเจ้าหน้าที่ผู้ประสบเหตุด้วยความละเอียด รอบคอบ และเชื่อมโยงทั้งระบบให้เป็นมาตรฐานสากล ตามคู่มือ การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจตามหลักสิทธิมนุษยชน

เพื่อให้การดำเนินการพัฒนาขั้นตอนการปฏิบัติงานสำหรับเจ้าหน้าที่สายตรวจและเจ้าหน้าที่ผู้ประสบเหตุ เกิดผลเป็นรูปธรรมและสามารถใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติมาตรฐานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ตามวัตถุประสงค์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จึงแต่งตั้งคณะทำงาน ประกอบด้วย

๑. พลตำรวจเอก พงศพัศ พงษ์เจริญ	หัวหน้าคณะทำงาน
รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ	
(งานป้องกันปราบปรามอาชญากรรม ๑)	
๒. พลตำรวจเอก เฉลิมเกียรติ ศรีวรขาน	รองหัวหน้าคณะทำงาน
รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ	
(งานป้องกันปราบปรามอาชญากรรม ๒)	
๓. พลตำรวจเอก วินัย ทองสอง	รองหัวหน้าคณะทำงาน
รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ	
(งานป้องกันปราบปรามอาชญากรรม ๓)	
๔. พลตำรวจเอก ปัญญา มาเม่น	รองหัวหน้าคณะทำงาน
ที่ปรึกษา (สบ ๑๐)	
(งานป้องกันปราบปรามอาชญากรรม ๑๑)	
๕. พลตำรวจโท ปิยะ สอนตระกูล	รองหัวหน้าคณะทำงาน
ผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ (งานบริหาร ๒๔)	
๖. ผู้บัญชาการ สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ หรือผู้แทน	คณะทำงาน
๗. ผู้บัญชาการ สำนักงานกฎหมายและคดี หรือผู้แทน	คณะทำงาน
๘. ผู้บัญชาการ สำนักงานส่งกำลังบำรุง หรือผู้แทน	คณะทำงาน
๙. ผู้บัญชาการ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ หรือผู้แทน	คณะทำงาน
๑๐. ผู้บัญชาการ ตำรวจนครบาล หรือผู้แทน	คณะทำงาน
๑๑. ผู้บัญชาการ ตำรวจภูธรภาค ๑ - ๙ หรือผู้แทน	คณะทำงาน
๑๒. ผู้บัญชาการ ศูนย์ปฏิบัติการตำรวจชายแดนภาคใต้ หรือผู้แทน	คณะทำงาน

๑๓. ผู้บัญชาการ ตำรวจตระเวนชายแดน หรือผู้แทน	คณะทำงาน
๑๔. ผู้บัญชาการศึกษา หรือผู้แทน	คณะทำงาน/เลขานุการ
๑๕. พลตำรวจตรี ศรฤกษ์ แก้วผลึก
รองผู้บัญชาการศึกษา	คณะทำงาน/ผู้ช่วยเลขานุการ
๑๖. ผู้บังคับการ สำนักการศึกษาและประกันคุณภาพ
กองบัญชาการศึกษา หรือผู้แทน	คณะทำงาน/ผู้ช่วยเลขานุการ
๑๗. อาจารย์ (สบ ๖) กลุ่มงานอาจารย์
กองบัญชาการศึกษา หรือผู้แทน	คณะทำงาน/ผู้ช่วยเลขานุการ
๑๘. พันตำรวจเอกหญิง วรณัฐ วรชาติเดชา
อาจารย์ (สบ ๕) กลุ่มงานอาจารย์
กองบัญชาการศึกษา	คณะทำงาน
๑๙. พันตำรวจเอก ยุทธพล เต็มสมเกต
อาจารย์ (สบ ๕) กลุ่มงานอาจารย์
กองบัญชาการศึกษา	คณะทำงาน
๒๐. พันตำรวจเอกหญิง พิชชากร ชุนรักษ์
ผู้กำกับการ ฝ่ายพัฒนาหลักสูตร ๑
สำนักการศึกษาและประกันคุณภาพ	คณะทำงาน
๒๑. พันตำรวจเอก สุรศักดิ์ เลิศสนธิ
ผู้กำกับการ ฝ่ายพัฒนาหลักสูตร ๒
สำนักการศึกษาและประกันคุณภาพ	คณะทำงาน
๒๒. พันตำรวจเอกหญิง นารณพี อินทสุวรรณ
ผู้กำกับการ ฝ่ายมาตรฐานและการประกันคุณภาพ ๒
สำนักการศึกษาและประกันคุณภาพ	คณะทำงาน
๒๓. พันตำรวจเอกหญิง ศิริพร ลบล้ำเลิศ
อาจารย์ (สบ ๔) กลุ่มงานอาจารย์	คณะทำงาน
๒๔. พันตำรวจโท วัชรพงษ์ พินิตธาร
อาจารย์ (สบ ๓) กลุ่มงานอาจารย์
กองบัญชาการศึกษา	คณะทำงาน
๒๕. พันตำรวจโท ธีระยุทธ นันดา
รองผู้กำกับการ ศูนย์ฝึกอบรมวิธีตำรวจ
กองบังคับการฝึกอบรมตำรวจกลาง
กองบัญชาการศึกษา	คณะทำงาน
๒๖. พันตำรวจโทหญิง ศศิญา ธรรมกถิกานนท์
สารวัตร ฝ่ายอำนวยการ
กองบังคับการฝึกอบรมตำรวจกลาง
กองบัญชาการศึกษา	คณะทำงาน
๒๗. พันตำรวจโท สิทธิพัฒน์ เฉลิมยศ
อาจารย์ (สบ ๒) กลุ่มงานอาจารย์
กองบัญชาการศึกษา	คณะทำงาน

๒๘. พันตำรวจโท สิริพิพงษ์ ศรีเลอจันทร์

คณะทำงาน

อาจารย์ (สบ ๒) กลุ่มงานอาจารย์

กองบัญชาการการศึกษา

ให้คณะทำงาน มีหน้าที่ ดังนี้

๑) กำหนดร่างระเบียบข้อบังคับ และคำสั่งการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ นำเสนอผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ พิจารณาสั่งการให้เจ้าหน้าที่ตำรวจใช้เป็นแนวทางดำเนินการที่เป็นมาตรฐานและถือปฏิบัติ

๒) จัดเตรียมความพร้อมด้านการฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องสำหรับใช้ฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ตำรวจหน่วยปฏิบัติการ เพื่อให้มีความรู้ ทักษะการใช้เครื่องมือทางยุทธวิธีในการป้องกันและรักษาความปลอดภัยให้กับประชาชนที่เป็นมาตรฐานสากล

๓) กำหนดคุณสมบัติเฉพาะของอาวุธและอุปกรณ์เครื่องมือทางยุทธวิธี เพื่อจัดทำให้ถูกต้องเหมาะสมตามระเบียบ ข้อบังคับของกฎหมายและเป็นมาตรฐานสากล

๔) ให้หัวหน้าคณะทำงานสามารถแต่งตั้งคณะทำงานย่อย หรือเจ้าหน้าที่ รวมทั้งสามารถเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูลเพื่อช่วยเหลือการดำเนินการของคณะทำงานได้ตามที่เห็นสมควร

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๖๐ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๕๘

พลตำรวจเอก

(จักรทิพย์ ชัยจินดา)

ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ

คำสั่งคณะกรรมการพัฒนาขั้นตอนการปฏิบัติมาตรฐานสำหรับเจ้าหน้าที่สายตรวจและเจ้าหน้าที่ผู้ประสบเหตุ
ที่ ๑ /๒๕๕๘

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการย่อยพัฒนาขั้นตอนการปฏิบัติมาตรฐาน
สำหรับเจ้าหน้าที่สายตรวจและเจ้าหน้าที่ผู้ประสบเหตุ

.....

คำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ ๖๗๖/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาขั้นตอนการปฏิบัติมาตรฐานสำหรับเจ้าหน้าที่สายตรวจและเจ้าหน้าที่ผู้ประสบเหตุ โดยมี พลตำรวจเอก พงศพัศ พงษ์เจริญ รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ(งานป้องกันปราบปรามอาชญากรรม ๑) เป็น หัวหน้าคณะทำงาน

เพื่อให้การดำเนินงานของคณะกรรมการพัฒนาขั้นตอนการปฏิบัติมาตรฐานสำหรับเจ้าหน้าที่สายตรวจและเจ้าหน้าที่ผู้ประสบเหตุ มีข้อมูลแนวทางการปฏิบัติชัดเจนและถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบ หรือคำสั่งที่เกี่ยวข้อง อาศัยอำนาจตามคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติดังกล่าว ข้อ ๔) จึงแต่งตั้งคณะกรรมการย่อยพัฒนาขั้นตอนการปฏิบัติมาตรฐานสำหรับเจ้าหน้าที่สายตรวจและเจ้าหน้าที่ผู้ประสบเหตุ ประกอบด้วย

๑. ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

๑.๑ พลตำรวจโท อนันต์ ศรีหิรัญ	ประธานที่ปรึกษา
ผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ	
๑.๒ พลตำรวจตรี ชนะชัย ลิ้มประเสริฐ	ที่ปรึกษา
ผู้บังคับการสำนักการศึกษาและประกันคุณภาพ กองบัญชาการการศึกษา	
๑.๓ พลตำรวจตรี มนัส ศิกษมัต	ที่ปรึกษา
ผู้บังคับการกองคดีอาญา	

๒. คณะทำงาน

๒.๑ พลตำรวจตรี ชยพล ฉัตรชัยเดช	หัวหน้าคณะทำงาน
ผู้บังคับการกองแผนงานอาชญากรรม	
๒.๒ พันตำรวจเอก อีระวุฒิ กิ่งวรรณ	รองหัวหน้าคณะทำงาน
รองผู้บังคับการกองแผนงานอาชญากรรม	
๒.๓ พันตำรวจเอก อุกฤษฏ์ ศรีเสือขาม	คณะทำงาน
รองผู้บังคับการกองกฎหมาย	
๒.๔ พันตำรวจเอก สมนึก น้อยคง	คณะทำงาน
รองผู้บังคับการตำรวจนครบาล ๗	
๒.๕ พันตำรวจเอก ภาณุมาศ บุญญลักษณ์	คณะทำงาน
รองผู้บังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ	
๒.๖ พันตำรวจเอก ศิริรัชเขต ครูวัฒนเศรษฐ์	คณะทำงาน
รองผู้บังคับการอำนวยการ ตำรวจภูธรภาค ๑	
๒.๗ พันตำรวจเอก ปกรณ์ มณีปกรณ์	คณะทำงาน
รองผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดฉะเชิงเทรา	

- ### ๓. อำนาจหน้าที่

๓.๒ เสนอแนะ นำเสนอผลการทำงานของคณะทำงานย่อย พร้อมเอกสาร/ภาพถ่ายที่สามารถ
อ้างอิงได้ ต่อคณะทำงานตามคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ ๖๗๖/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๘

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

พลตำรวจเอก

(พงศพัศ พงษ์เจริญ)

รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ/
หัวหน้าคณะทำงานพัฒนาขั้นตอนการปฏิบัติมาตรฐาน
สำหรับเจ้าหน้าที่สายตรวจและเจ้าหน้าที่ผู้ประสบเหตุ

บรรณานุกรม

คณะกรรมการข้าราชการตำรวจ. กฎ ก.ตร. ว่าด้วยจริยธรรมและจรรยาบรรณของข้าราชการตำรวจ พ.ศ.2551.

กรุงเทพฯ : สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2551.

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, สำนักงาน. (2557). **คู่มือการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจตามหลักสิทธิมนุษยชน**. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : ธันวาคมกิจ.

คณะทำงานหรือการพัฒนาขั้นตอนการปฏิบัติมาตรฐานสำหรับเจ้าหน้าที่สายตรวจและเจ้าหน้าที่ผู้ประสบเหตุ. ระดับทางเลือกที่เหมาะสมในการปฏิบัติกับผู้ต้องสงสัย. ในการสัมมนาพัฒนารูปแบบระดับการใช้กำลังของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ระหว่างวันที่ 27 - 29 กรกฎาคม 2558. กรุงเทพฯ : กองบัญชาการเสนาธิการ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. 2558.

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 52. (10 มิถุนายน 2478).

ประมวลกฎหมายอาญา. **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 73 ตอนที่ 95 (ฉบับพิเศษ). (15 พฤศจิกายน 2499).

ตำรวจแห่งชาติ, สำนักงาน. (2553). **คู่มือการปฏิบัติงานของสายตรวจ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ตำรวจ

ตำรวจแห่งชาติ, สำนักงาน. (2556). **คู่มือการบริหารงานป้องกันปราบปรามอาชญากรรม**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ตำรวจ

ตำรวจแห่งชาติ, สำนักงาน. (2557). **คู่มือการปฏิบัติหน้าที่งานป้องกันปราบปรามในสถานีตำรวจ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ตำรวจ

A Review of Use of Force in Three Types of Correctional Facilities (on line). Available: <http://www.csc-scc.gc.ca/research/005008-0236-01-eng.shtml> (2011, January 1)

Basic Principles on the Use of Force and Firearms by Law Enforcement Officials Adopted by the Eighth United Nations Congress on the Prevention of Crime and the Treatment of Offenders, Havana, Cuba, 27 August to 7 September 1990 (on line). Available: <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/UseOfForceAndFirearms.aspx>

Chicago Police Department General Order G03-02-01 The Use of Force Model (on line). Available: <http://directives.chicagopolice.org/directives/data/a7a57be2-128ff3f0-ae912-8fff-cec11383d806e05f.html> (2012, May 16)

Chicago Police Department General Order G03-02-02 FORCE OPTIONS (on line). Available: <https://www.scribd.com/doc/294324432/Chicago-Police-Department-Use-of-Force> (2016, January 1)

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

